

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ, АДМІНІСТРУВАННЯ ТА ТУРИЗМУ
Кафедра економічної теорії, підприємництва та торгівлі

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

Танчука Владислава Володимировича
Прізвище, ім'я, по батькові студента

Управління діловою активністю підприємства
на прикладі ТОВ «ТАС НЕЙЛ»

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
Шифр і назва галузі знань

Спеціальність 076 Підприємництво та торгівля
Шифр і назва спеціальності

Освітньо-професійна програма Підприємництво, торгівля та комерційна логістика

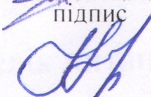
Шифр: Кв.Р.ЛІТ.023211.01.27.00

Виконав студент 2 курсу, група
ПТКЛ_м – 23

підпис

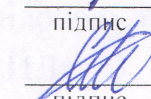
Владислав ТАНЧУК
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Керівник канд. екон. наук,
доцент

підпис

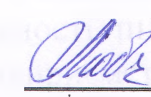
Сергій МОРОЗ
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Нормоконтролер
доцент

підпис

Людмила САЧИНСЬКА
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

До захисту допускаю:
Завідувач кафедри економічної
теорії, підприємництва та
торгівлі

підпис

Лариса ЛЮБОХИНЕЦЬ
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Хмельницький, 2024

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет Управління, адміністрування та туризму

Кафедра Економічної теорії, підприємництва та торгівлі

Освітній рівень Другий (магістерський)

Галузь знань 07 Управління та адміністрування

Спеціальність 076 Підприємництво та торгівля

Назва освітньої програми: Підприємництво, торгівля та комерційна логістика

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри економічної теорії
підприємництва та торгівлі

Лариса ЛЮБОХИНЕЦЬ

.. 01 ..

10

2024 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

Танчука Владислава Володимировича

(Прізвище, ім'я, по батькові студента)

1. Тема роботи: Управління діловою активністю підприємства на прикладі ТОВ «ТАС НЕЙЛ».

Керівник роботи Мороз С.В., кандидат економічних наук, доцент

Прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання

Затверджено наказом ректора університету від «26» серпня 2024 р. №60

2. Строк подання студентом роботи на кафедру 16.12.2024 р.

3. Вихідні дані до роботи: законодавчі акти, праці вітчизняних і зарубіжних вчених, методична література, публікації в періодичних виданнях, дані Державної служби статистики України, а також фінансова звітність підприємства ТОВ «ТАС НЕЙЛ».

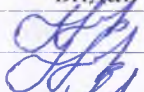

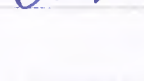

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

1 Теоретичні аспекти управління діловою активністю підприємства. 2 Аналіз ділової активності ТОВ «ТАС НЕЙЛ». 3 Заходи щодо покращення ділової активності на ТОВ «ТАС НЕЙЛ».

5. Перелік графічного матеріалу (із зазначенням обов'язкових креслень): Трагування ділової активності. Характеристика рівнів ділової активності підприємства. Ознаки ділової активності підприємства. Класифікація факторів впливу на ділову активність підприємства. Процес управління діловою активністю підприємства. Динаміка результативних показників діяльності ТОВ «ТАС НЕЙЛ» за 2021-2023 роки. Динаміка кредиторських та дебіторських заборгованостей ТОВ «ТАС НЕЙЛ» за 2021-2023 роки. Показники оцінки ділової активності ТОВ «ТАС НЕЙЛ» за 2021-2023 роки. Коефіцієнти оцінки ділової

активності ТОВ «ТАС НЕЙЛ» за 2021-2023 роки. Динаміка показників фінансової стійкості ТОВ «ТАС НЕЙЛ» за 2021-2023 роки.

6. Консультанти розділів кваліфікаційної роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
I	Мороз С.В., доцент		
II	Мороз С.В., доцент		
III	Мороз С.В., доцент		

7. Дата видачі завдання 05.09.2024 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва етапів (розділів) дипломної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1 Складання плану дипломної роботи	до 20.09.24 р.	Виконано
2 Опрацювання теоретичних джерел і написання першого розділу роботи	до 15.10.24 р.	Виконано
3 Формування плану для проведення аналітичних досліджень	до 25.10.24 р.	Виконано
4 Збір та обробка статистичних матеріалів діяльності ринку	до 15.11.24 р.	Виконано
5 Написання аналітичного розділу кваліфікаційної роботи магістра	до 30.11.24 р.	Виконано
6 Написання проектно-рекомендаційного розділу кваліфікаційної роботи магістра	до 10.12.24 р.	Виконано
7 Підготовка ілюстративних матеріалів та остаточне оформлення роботи	до 12.12.24 р.	Виконано
8 Підготовка до захисту та попередній захист	15.12.24 р.	Виконано
9 Захист	з 21.12.24 р.	Виконано

Студент

(підпис)

Владислав ТАНЧУК

Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Керівник роботи

(підпис)

Сергій МОРОЗ

Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

АНОТАЦІЯ
Кваліфікаційної роботи

На тему Управління діловою активністю підприємства на прикладі ТОВ
«ТАС НЕЙЛ»

Студента групи ПТКЛ_м – 23 Танчука Владислава Володимировича

Науковий керівник: канд. екон. наук, доцент Мороз Сергій Вікторович

Загальний обсяг роботи: 90 сторінок, 18 таблиць, 10 рисунків, 35 джерел
посилання.

Перелік ключових слів: ділова активність, власний капітал, власний
оборотний капітал, позичковий капітал, кредиторська та дебіторська
заборгованість, фінансова стійкість.

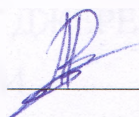
У першому розділі роботи проаналізовано теоретичні засади управління
діловою активністю підприємства, з'ясована економічна сутність ділової
активності, наведено загальну характеристику чинників впливу на ділову
активність, досліджено систему управління діловою активністю підприємства.

В другому розділі роботи здійснено техніко-економічну характеристику
діяльності ТОВ «ТАС НЕЙЛ», проведено аналіз складу майна та забезпечення
власними оборотними коштами, досліджено співвідношення дебіторської та
кредиторської заборгованостей, проаналізовано показники ділової активності,
виявлено проблемні аспекти в управлінні діловою активністю підприємства.

Третій розділ роботи присвячений розробці шляхів та напрямів підвищення
рівня ділової активності. Запропоновано: оптимізацію виробничих запасів і
підвищення оборотності дебіторської заборгованості на основі впровадження
системи своєчасного постачання Just-In-Time; оптимізацію структури капіталу
підприємства на основі їх середньозваженої вартості; встановлення оптимального
співвідношення між дебіторською та кредиторською заборгованістю.

Отримані результати у вигляді практичних рекомендацій можуть бути
впроваджені у діяльність ТОВ «ТАС НЕЙЛ», що забезпечить його сталий
розвиток у мовах сучасного ринкового середовища.

Підпис _____

Дата 16.12.24

ЗМІСТ

ВСТУП	6
1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ДІЛОВОЮ АКТИВНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА	9
1.1 Економічна сутність ділової активності підприємства	9
1.2 Характеристика чинників впливу на ділову активність підприємства	14
1.3 Система управління діловою активністю підприємств	17
Висновки до першого розділу	23
2 АНАЛІЗ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ ТОВ «ТАС НЕЙЛ»	25
2.1 Загальна характеристика підприємства	25
2.2 Аналіз складу майна та забезпечення власними оборотними коштами підприємства	31
2.3 Аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості	39
2.4 Аналіз ділової активності та фінансової стійкості ТОВ «ТАС НЕЙЛ»	46
Висновки до другого розділу	58
3 ЗАХОДИ ЩОДО ПОКРАЩЕННЯ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ НА ТОВ «ТАС НЕЙЛ»	60
3.1 Оптимізація виробничих запасів і підвищення оборотності дебіторської заборгованості	60
3.2 Оптимізація структури капіталу ТОВ «ТАС НЕЙЛ»	63
3.3 Встановлення оптимального співвідношення між дебіторською та кредиторською заборгованістю	70
Висновки до третього розділу	75
ВИСНОВКИ	77
ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ	81
ДОДАТКИ	85

ВСТУП

Важливим аспектом забезпечення ефективної діяльності підприємства є підтримка високого рівня ділової активності та забезпечення стійкого розвитку в умовах конкурентного середовища. Однак, виконання цього завдання ускладнюється через нестабільність бізнес-середовища, а також недостатню готовність суб'єктів господарювання до здійснення такої управлінської діяльності. У зв'язку з цим, недоліки взаємодії компонентів системи що забезпечують ділову активність підприємств, проявляються у низці проблем. До них належать: відсутність практичного досвіду використання ефективного інструментарію, нераціональне використання наявних ресурсів, а також, невідповідність асортименту послуг сучасним вимогам ринку сертифікації та метрології.

Стійкість та конкурентоспроможність підприємств харчової промисловості значною мірою визначаються рівнем їхньої ділової активності. Саме тому управлінці підприємств повинні враховувати кілька ключових аспектів: аналізувати оборотність фінансових ресурсів, визначати терміни їхнього обороту, оцінювати ефективність використання та розміщення ресурсів між оборотними й необоротними активами. Також важливо враховувати потреби споживачів і забезпечувати виробництво продукції, яка користується попитом на ринку.

Дослідження ефективності управління діловою активністю мають багаторічну історію. У цьому напрямі зробили значний внесок як західні економісти, так і вітчизняні науковці. Серед них можна виділити Гриньова В. М., Бурого С. А., Мукомела-Михалець В. О., Лучко М. Р., Жукевич С. М., Фаріон А. І., Сіліна І. В., Куліковського М. С., Терещенко О. О. та інших. Незважаючи на наявність значної кількості досліджень, проблематика оцінки ділової активності підприємств і пошуку шляхів її підвищення у вітчизняній науковій літературі все ще недостатньо висвітлена.

Метою цього дослідження є аналіз теоретичних, методичних і практичних аспектів підвищення ділової активності підприємства. Для досягнення поставленої мети були визначені такі завдання:

- вивчення сутності ділової активності підприємства;
- узагальнити чинники, що впливають на стан ділової активності підприємства;
- провести аналіз системи управління діловою активністю підприємства;
- дослідити фінансово-економічну діяльність підприємства;
- проаналізувати складу майна та забезпечення власними оборотними коштами;
- дослідити стан дебіторської та кредиторської заборгованості;
- оцінити рівень ділової активності та фінансової стійкості;
- запропонувати низку заходів для підвищення ділової активності підприємства.

Об'єктом цього дослідження виступає підприємство ТОВ «ТАС НЕЙЛ».

Предметом дослідження – теоретичні положення та практичні засади оцінки й забезпечення ділової активності в сучасних умовах господарювання.

Методологічна основа дослідження побудована на системному підході до розкриття сутності ділової активності підприємств, а також на аналізі методик її оцінки. Застосовано такі методи:

- статистико-економічний – для оцінки фінансового стану та рівня ділової активності;
- табличний і графічний – для візуалізації результатів аналізу;
- логічного узагальнення – для визначення основних підходів до оцінки ділової активності;
- історичний – для аналізу етапів розвитку підприємства;
- економічного та фінансового аналізу – для оцінки фінансового стану й ділової активності.

Джерелами інформації для дослідження стали законодавчі акти, праці вітчизняних і зарубіжних вчених, методична література, публікації в

періодичних виданнях, дані Державної служби статистики України, а також фінансова звітність підприємства ТОВ «ТАС НЕЙЛ».

Наукова новизна роботи полягає в узагальненні підходів щодо дослідження системи управління діловою активністю промислового підприємства, систематизації факторів впливу на процес управління діловою активністю, розроблено низку рекомендаційних заходів, щодо покращення стану ділової активності ТОВ «ТАС НЕЙЛ» із урахуванням особливостей його фінансово-господарської діяльності в сучасних кризових умовах

Практична значимість отриманих результатів знайшла відображення у запропонованих рекомендаціях щодо покращення ділової активності ТОВ «ТАС НЕЙЛ».

Дипломна робота має класичну структуру: вступ, теоретичний, і проектний розділи, висновки і додатки, в якій прослідковується системний підхід до вирішення передбачених завдань дослідження.

Апробація результатів роботи. Мороз С.В., Заболотна С.О., Танчук В.В. Підходи щодо оцінки ділової активності бізнесу. Збірник праць IV Міжнародного Економічного форуму «Підприємництво та стратегічні напрями розвитку бізнес-процесів в умовах глобальних викликів» м. Хмельницький, Україна, 5-6 грудня 2024 року.

1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ДІЛОВОЮ АКТИВНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Економічна сутність ділової активності підприємства

Ділова активність є складною багатогранною характеристикою діяльності підприємства, яка впливає на його платоспроможність, фінансову стійкість та стабільність, а також визначає його позиції на ринку, ефективність використання ресурсів та результати господарювання. Це поняття охоплює як внутрішні, так і зовнішні аспекти функціонування підприємства. Внутрішній аспект відображає ефективність використання фінансово-господарських ресурсів та інтенсивність змін у часі, тоді як зовнішній – спрямованість зусиль на забезпечення економічного зростання і досягнення конкурентних переваг.

Бурий С. А., Мукомела-Михалець В. О. визначають ділову активність як «комплексну характеристику підприємства, яка втілює різні аспекти діяльності; система показників, що визначає місце підприємства на ринку конкретних товарів, географію ділових відносин, репутацію підприємства як партнера, активність інноваційно-інвестиційної діяльності, конкурентоспроможність» [3, с. 25].

Ділова активність підприємства тісно пов'язана з іншими важливими характеристиками, такими як інвестиційна привабливість, фінансова стійкість і кредитоспроможність. Високий рівень ділової активності покращує інвестиційний клімат підприємства, підвищує його привабливість для інвесторів та кредиторів, сприяє ефективному використанню залучених коштів та їх своєчасному поверненню. Це забезпечує підприємству фінансову стійкість та стабільність, необхідні для довгострокового розвитку.

Однак, трактування сутності ділової активності може варіюватися залежно від того, хто її оцінює (рисунок 1.1). Наприклад, власники підприємства можуть фокусуватися на ефективності використання ресурсів, тоді як кредитори більше уваги приділяють платоспроможності та здатності

обслуговувати боргові зобов'язання. Це робить ділову активність багатоаспектною категорією, яка охоплює як стратегічні, так і операційні аспекти діяльності підприємства.

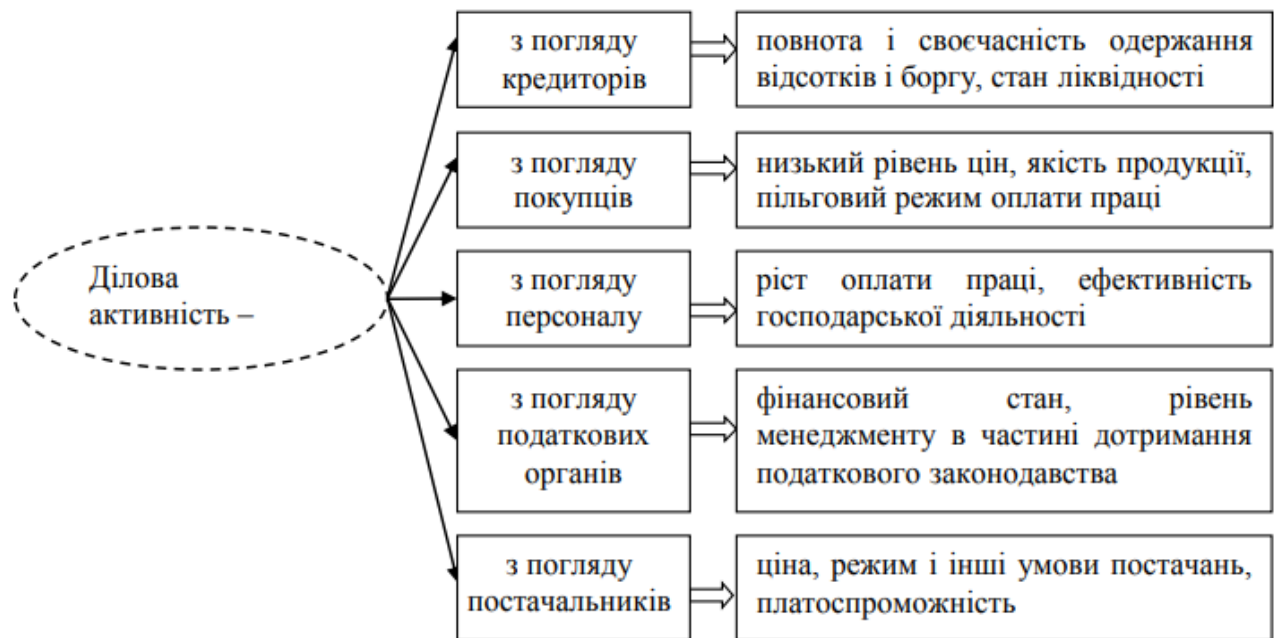

Рисунок 1.1 – Тракткування ділової активності [16, с. 501]

З точки зору стратегічного управління, ділова активність характеризує комплекс управлінських технологій, спрямованих на просування підприємства на товарному і фінансовому ринках. Водночас, вона описує фінансово-господарську діяльність з точки зору використання ресурсів та потенціалу підприємства. У поточній діяльності ділова активність орієнтована на підвищення ефективності виробництва, конкурентоспроможності та результативності управлінських рішень.

Ділова активність підприємства має різні рівні, які можна умовно поділити на високий, середній і низький (рисунок 1.2).

Високий рівень ділової активності характеризується стабільними позитивними результатами, ефективним використанням ресурсів, систематичним моніторингом та оперативним управлінням.

Середній рівень пов'язаний із нестійкою динамікою показників, інертністю у прийнятті управлінських рішень та нестабільністю фінансової діяльності.

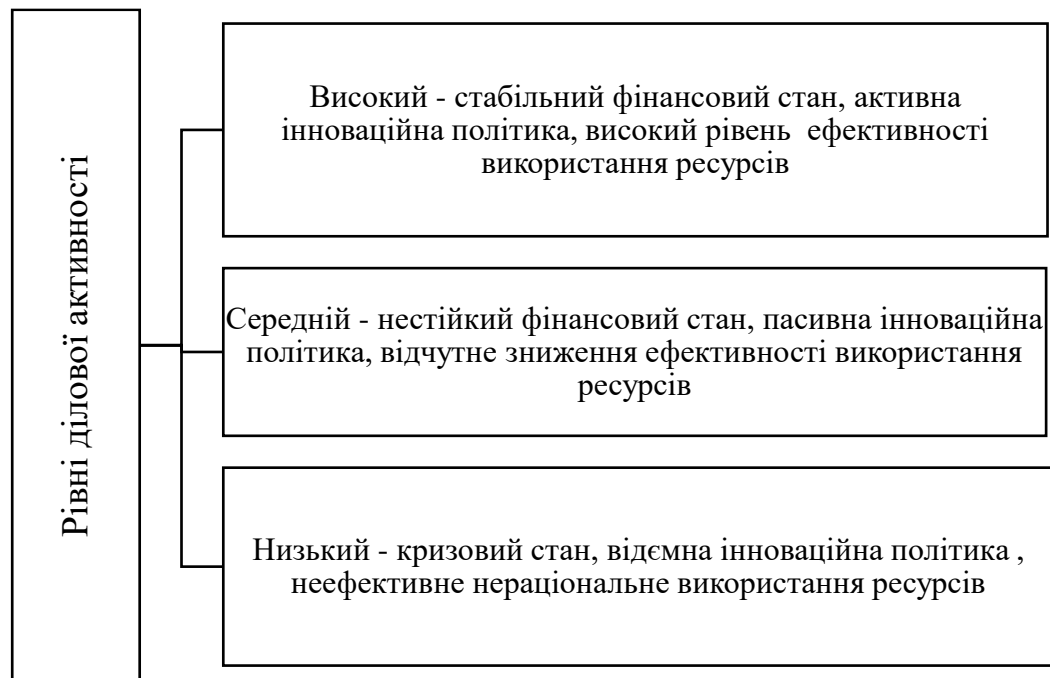

Рисунок 1.2 – Характеристика рівнів ділової активності підприємства [17, с. 508]

Низький рівень свідчить про кризовий стан підприємства, погіршення ключових показників, необхідність термінових антикризових заходів та змін у стилі управління.

Аналіз ділової активності є важливим інструментом для запобігання кризовим ситуаціям і банкрутству. Оперативне виявлення проблем дозволяє підприємству адаптуватися до змін зовнішнього середовища, знайти оптимальні управлінські рішення та відновити стабільність.

Наукове визначення та розуміння ділової активності передбачає розгляд її через систему ознак (рисунок 1.3), яка включає масштаб охоплення, зміст оцінюваних об'єктів, стадії життєвого циклу підприємства, ступінь відношення до суб'єкта господарювання, сферу діяльності, часовий аспект, горизонти планування, реальність, спрямованість та рівень активності. За масштабом ділова активність може проявлятися на рівні країни, регіону, галузі чи окремого

підприємства. Водночас, за змістом оцінюваних об'єктів, вона поділяється на фінансову, операційну, інвестиційну, інноваційну, ринкову та організаційно-управлінську складові.

Рисунок 1.3 – Ознаки ділової активності підприємства [14, с. 29]

Важливу роль у характеристиці ділової активності відіграє стадія життєвого циклу підприємства. Вона змінюється в міру переходу підприємства від етапу створення до етапів активного зростання, «зрілості» та «старіння». Це впливає на характер і спрямованість ділової активності, наприклад: на етапі створення акцент робиться на формуванні ринкових позицій, тоді як на етапі «зрілості», пріоритет надається підтримці конкурентоспроможності.

Ще одним важливим аспектом є класифікація ділової активності за ступенем відношення до суб'єкта господарювання. Вона може бути внутрішньою, що відображає ефективність використання ресурсів всередині підприємства, або зовнішньою, яка характеризує взаємодію з ринком, партнерами, конкурентами та клієнтами.

Ділову активність також можна поділити за сферою діяльності: на основний вид діяльності підприємства та інші види, які можуть включати суміжні або допоміжні напрями. Часовий аспект розгляду передбачає

ретроспективну оцінку, поточний аналіз і прогнозування майбутнього розвитку. Горизонти планування включають тактичну та стратегічну ділову активність, що відповідають короткостроковим і довгостроковим цілям відповідно.

За ступенем реальності ділова активність може бути реальною, тобто такою, що відображає поточні результати, та потенційною, яка вказує на можливості підприємства за умови оптимального використання ресурсів. За спрямованістю, вона поділяється на інтегральну, яка відображає загальний рівень активності, та локальну, яка стосується окремих аспектів діяльності. Рівень активності оцінюється як достатній, задовільний або незадовільний залежно від відповідності фактичних результатів очікуваним.

Для оцінки ділової активності використовуються кількісні та якісні критерії. До кількісних критеріїв належать ступінь виконання плану основних показників господарської діяльності, забезпечення заданих темпів росту, а також стійкість економічного зростання. Якісні критерії включають широту ринків збуту, репутацію підприємства, інвестиційну привабливість і рівень ефективності використання ресурсів.

На основі аналізу ділової активності підприємство може визначити свої сильні та слабкі сторони, що дозволяє коригувати стратегію розвитку, підвищувати ефективність використання ресурсів і забезпечувати стабільне економічне зростання. У сучасних умовах ділова активність є ключовим показником, який відображає не тільки поточну діяльність підприємства, але й його потенціал для майбутнього розвитку та здатність адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі.

Систематизуючи різні підходи до визначення ділової активності, можна дійти висновку, що це комплексна економічна категорія, яка відображає ефективність діяльності підприємства, його конкурентоспроможність і здатність забезпечувати сталий розвиток. Вона включає як стратегічні аспекти, пов'язані з довгостроковими цілями, так і оперативні аспекти поточної господарської діяльності. Ділова активність є змінною характеристикою, що змінюється залежно від стадії розвитку підприємства. Вона може перебувати на

стадії зростання, характеризуючись високими показниками, або на стадії спаду, що супроводжується зниженням ефективності та необхідністю вжиття коригувальних заходів. Тому, регулярний моніторинг ділової активності та впровадження ефективних управлінських рішень є ключовими умовами успішного функціонування підприємства в сучасному конкурентному середовищі.

1.2 Характеристика чинників впливу на ділову активність підприємства

На діяльність будь-якого підприємства впливають як макроекономічні, так і мікроекономічні фактори, які можуть мати як позитивні, так і негативні наслідки. Серед позитивних чинників, що сприяють розвитку, виділяються стабільне зростання виробництва та збільшення попиту, які створюють сприятливий «підприємницький клімат» і стимулюють динамічний розвиток суб'єктів господарювання. Негативні фактори, такі як інфляція, відсутність надійних зв'язків із постачальниками та контрагентами, нестача постійних клієнтів, уповільнюють оборот коштів і призводять до зниження ділової активності.

Вплив зовнішніх факторів, що є незалежними від самого підприємства, охоплює різноманітні аспекти ринкової інфраструктури. Наприклад, політична нестабільність, державне регулювання експорту й імпорту, монополізація ринків і зміна процентних ставок значною мірою впливають на ефективність діяльності підприємств. Особливо важливим є врахування економічної політики, яка визначає фінансово-правові умови функціонування бізнесу.

До внутрішніх факторів, що формуються всередині організації, належать рівень управлінської кваліфікації, структура фінансового балансу, платоспроможність і ліквідність, а також конкурентоспроможність продукції.

Ці чинники безпосередньо залежать від якості менеджменту та стратегій підприємства.

Рисунок 1.4 – Класифікація факторів впливу на ділову активність підприємства [14, с. 31]

Фактори, які впливають на ділову активність, поділяються на дві великі групи: зовнішні та внутрішні.

Зовнішні фактори. Підприємство не має прямого впливу на них, тому необхідно враховувати можливі ризики. Основними зовнішніми чинниками є економічний стан країни, політична ситуація, рівень розвитку ринкової інфраструктури, науково-технічний прогрес, демографічні процеси та природні умови. Важливу роль відіграє і стабільність політичного середовища, особливо в умовах військових конфліктів, які викликають руйнування інфраструктури, порушення логістичних шляхів та збуту.

Внутрішні фактори залежать від діяльності підприємства. Вони включають рівень управління, фінансовий менеджмент, маркетингову стратегію, кваліфікацію персоналу, соціальну активність та відповідальність.

Таблиця 1.1 – Класифікація факторів впливу на ділову активність в залежності від рівнів

Чинники, що впливають на макрорівні	Чинники, що впливають на мікрорівні
Стан економіки	Конкурентна позиція
Міжнародні відносини	Принцип діяльності підприємства
Законодавчі акти	Ресурси та їх використання
Науково технічний прогрес	Маркетингова ситуація та політика
Політичний стан	Політика управління фінансовою діяльністю

Соціально-демографічні аспекти включають рівень освіченості, демографічну політику, фінансову грамотність і якість життя населення. Соціальна активність підприємств проявляється через забезпечення соціальної справедливості, створення робочих місць та підвищення добробуту.

Технологічні фактори пов'язані з рівнем інновацій, впровадженням науково-технічного прогресу, розвитком цифрових технологій і модернізацією обладнання. Ці аспекти визначають можливості підприємства щодо зростання ефективності виробництва та поліпшення конкурентоспроможності.

Організація управління ресурсами підприємства, стратегічне планування та маркетингова діяльність є ключовими для забезпечення ділової активності. Фінансові потоки потребують ретельного менеджменту, а їх оптимізація залежить від технологій виробництва та надання послуг.

Ділова активність підприємства формується під впливом різноманітних чинників, як зовнішніх, так і внутрішніх. Розуміння цих факторів, оцінка їх впливу та адаптація до змін є ключовими для досягнення стійкого розвитку та ефективного функціонування організації.

1.3 Система управління діловою активністю підприємств

Управління діловою активністю є складним і багатограним процесом, що спрямований на забезпечення ефективного функціонування підприємства у конкурентному середовищі. Сутністю цього процесу є управлінський вплив на поточні плани формування, розподілу та перерозподілу ресурсів з метою підвищення ефективності діяльності підприємства як на внутрішньому, так і на зовнішньому рівні [35, с. 207].

Управління діловою активністю охоплює комплекс методів, інструментів і підходів, спрямованих на досягнення стратегічних і тактичних цілей підприємства.

Основним завданням системи управління є створення умов для підвищення рівня ділової активності. Для цього слід дотримуватися певних правил, а саме:

- забезпечення високої ймовірності надійності прогнозованої та фактичної інформації;
- підвищення ймовірності отримання додаткового ефекту завдяки вдосконаленню поточного плану;
- узгодження внесених змін до управлінських рішень щодо одного ресурсу з планами управління іншими ресурсами;
- організація швидкої передачі змін у планах до їх безпосереднього виконання;
- забезпечення дієвого контролю виконання вдосконалених планів [5, с. 24].

В основі управління діловою активністю лежить системний підхід, який спрямований на забезпечення довгострокового функціонування підприємства (таблиця 1.2).

Таблиця 1.2 – Системний підхід в управлінні діловою активністю

Аспект	Характеристика
Адаптація стратегічних і оперативних цілей до змін зовнішнього середовища	У сучасних умовах динаміка ринкових процесів вимагає швидкої реакції на зміни, щоб забезпечити стійкість підприємства.
Узгодження оперативних планів із стратегічними цілями	Це сприяє досягненню максимальної синергії між короткостроковими і довгостроковими завданнями.
Координація різних бізнес-процесів	Ефективна координація дозволяє уникнути дублювання функцій і ресурсних витрат.
Розробка дієвої системи управлінських рішень	Вона повинна забезпечити оптимальне використання інформації на всіх рівнях управління.
Здійснення моніторингу та корекції управлінських рішень	Важливим аспектом є забезпечення гнучкості у реалізації планів.
Підвищення гнучкості структури управління	Це дає змогу оперативно реагувати на зміни зовнішнього середовища.

Графічна схема ключових аспектів системного управління діловою активністю наведена на рисунку 1.4.

Дана схема відображає взаємодію між керуючою системою, діловою активністю та зовнішнім середовищем. Керуюча система формує управлінські рішення, які впливають на ділову активність підприємства.

Управлінські рішення це – центральна частина управління, яка поєднує принципи, методи та функції, і спрямована на активізацію та розвиток діяльності підприємства (рисунок 1.4).

Рисунок 1.4 – Процес управління діловою активністю підприємства [4, с. 37]

Керована система представлена як частина підприємства, що впливає на ділову активність через реалізацію управлінських рішень.

Зовнішнє середовище оточуючі умови, які впливають на діяльність підприємства (економічні, соціальні, політичні тощо). Взаємодія із зовнішнім середовищем здійснюється через зворотний зв'язок, який дозволяє коригувати управлінські рішення відповідно до змін умов.

Зворотний зв'язок відображає процес аналізу та оцінки результатів прийнятих рішень і їхнього впливу на ділову активність, з метою постійного вдосконалення процесів управління.

Дана схема ілюструє системний підхід до управління діловою активністю підприємства, де кожен елемент впливає на загальну ефективність діяльності.

Управління діловою активністю передбачає виконання низки завдань, які формують основу системного підходу до покращення діяльності підприємства. Основними завданнями є:

1. Комплексне дослідження різних аспектів функціонування підприємства. Передбачає аналіз внутрішніх та зовнішніх факторів, що впливають на діяльність.
2. Розробка методологічних основ для оцінки ділової активності. Важливо створити інструментарій для якісного та кількісного аналізу.
3. Практична реалізація розроблених методичних підходів. Передбачає використання сучасних технологій аналізу даних і розробку рекомендацій для покращення ефективності.
4. Постійний контроль за результатами діяльності. Ефективний облік досягнень дозволяє оперативно реагувати на відхилення.
5. Визначення ступеня відхилення між фактичними та запланованими показниками, що сприяє виявленню «вузьких місць» у діяльності.
6. Виявлення причин відхилень. Аналіз причин допомагає уникнути повторення помилок у майбутньому.
7. Розробка рекомендацій для усунення проблемних факторів. Це забезпечує сталість розвитку підприємства.

Управління діловою активністю здійснюється із використанням таких інструментів, як порівняльний і трендовий аналіз.

Порівняльний аналіз дозволяє оцінити поточну діяльність підприємства у порівнянні з конкурентами та середньогалузевими показниками. Однак, цей метод має обмеження, оскільки, не враховує змін зовнішнього середовища.

Трендовий аналіз фокусується на виявленні динаміки розвитку за певний період. Він корисний для прогнозування, але недоліком є неврахування циклічних явищ і коливань ринку.

Система управління діловою активністю підприємства базується на застосуванні різноманітних методів, які дозволяють аналізувати стан підприємства та розробляти заходи для покращення його діяльності. Однак

більшість доступних методів спрямовані саме на аналіз ділової активності, а не безпосередньо на її управління.

Єдиним методом, який прямо стосується управління діловою активністю, є морфологічний аналіз. Цей підхід дає змогу визначити причинно-наслідкові зв'язки, що впливають на ділову активність підприємства, і на основі цього формулювати ефективні управлінські рішення. Інші методи, такі як матричні, математичні або методи експертних оцінок, здебільшого застосовуються для аналізу факторів і показників діяльності, але не забезпечують повного управлінського циклу.

Основні методи оцінки управління діловою активністю представлені у таблиці 1.3.

Таблиця 1.3 – Методи оцінки управління діловою активністю

Метод	Характеристика
Морфологічний аналіз	Дає змогу виявити ключові показники, що впливають на ділову активність, такі як рентабельність, ефективність використання основних фондів, платоспроможність та ліквідність.
Метод рейтингової оцінки	Використовується для аналізу таких показників, як ліквідність, структура ресурсної бази, ефективність діяльності, рівень чутливості до зовнішніх ризиків, а також інвестиційна привабливість.
Кваліметричний метод	Дозволяє визначити кількісні показники за певними підсистемами, що характеризують ділову активність підприємства.
Метод експертних оцінок	Базується на врахуванні думок кваліфікованих фахівців, які оцінюють стан і перспективи розвитку підприємства залежно від обраних критеріїв.
Комплексний метод	Охоплює технічні, економічні, соціальні та екологічні аспекти функціонування підприємства.

Для ефективного управління діловою активністю підприємства необхідно враховувати взаємозв'язок різних елементів системи управління. Основні структурні компоненти і їх характеристика наведені в таблиці 1.4.

Таблиця 1.4 – Характеристика елементів системи управління

Структурні елементи	Характеристика
Мета	Оцінка ефективності управління ресурсами підприємства.
Предмет	Процеси виробництва, реалізації продукції та діяльності фінансових менеджерів.
Об'єкти	Управління активами, дебіторською і кредиторською заборгованістю.
Завдання	Аналіз динаміки ключових показників, оцінка ефективності використання ресурсів, розрахунок прогнозних фінансових показників.
Джерела інформації	Фінансова звітність, дані бухгалтерського обліку, нормативно-довідкова документація.
Користувачі інформації	Менеджери, інвестори, постачальники, клієнти.

Процес управління діловою активністю охоплює такі етапи:

1. Аналіз поточної політики управління ресурсами. Стосується управління матеріальними, трудовими та фінансовими ресурсами, а також обсягами діяльності підприємства.
2. Вибір інструментів управління. Застосування відповідних методів, які забезпечують ефективну оцінку та корекцію діяльності.
3. Планування і прогнозування. Розробка прогнозних моделей, які базуються на аналізі минулої діяльності та враховують тенденції ринку.

4. Оцінка ефективності. Проводиться на основі порівняння запланованих і фактичних результатів, із подальшим коригуванням стратегії [29, с. 89].

Управління діловою активністю підприємства є багатоступеневим процесом, що охоплює аналіз, планування, реалізацію та контроль заходів, спрямованих на підвищення ефективності діяльності. Використання сучасних методів і інструментів дозволяє забезпечити адаптивність до змін ринку, стійкість до зовнішніх ризиків та досягнення стратегічних цілей підприємства.

Висновки до першого розділу

Ділова активність розглядається як процес, спрямований на досягнення стратегічних цілей у сферах виробництва і реалізації продукції. Рівень цієї активності на певному етапі розвитку підприємства відображає ступінь досягнення встановлених цілей. Ділова активність є одним із різновидів активності підприємства поряд з іншими видами, такими як інноваційна, соціальна, екологічна, ринкова, економічна та технічна.

На рівень ділової активності підприємства впливають численні чинники як внутрішнього, так і зовнішнього характеру. Комплексний аналіз цих факторів допомагає визначити їхній вплив, полегшує прийняття ефективних управлінських рішень і сприяє виявленню шляхів підвищення продуктивності. Це дозволяє оптимізувати виробничі й збутові можливості, визначати найбільш перспективні напрями розвитку, що здатні забезпечити довгостроковий економічний ефект та конкурентні переваги.

Ефективне управління діловою активністю передбачає комплексний підхід. Це не лише стимулювання окремих показників, а й розробка оптимальних управлінських рішень, які забезпечують стабільність функціонування підприємства.

Система управління діловою активністю має ґрунтуватися на таких принципах: цілеспрямованість, ефективність, комплексність, наукова обґрунтованість, гнучкість, адаптивність, систематичність, своєчасність і безперервність.

Фінансова частина системи управління повинна оцінюватися за допомогою аналізу ключових показників фінансової звітності. Критеріями ділової активності виступають: рівень ефективності використання ресурсів, стійкість економічного розвитку, виконання планових показників господарської діяльності.

Таким чином, управління діловою активністю потребує всебічного підходу, який включає оцінку як внутрішніх, так і зовнішніх факторів, впровадження оптимальних управлінських рішень та постійний моніторинг результатів. Ефективне управління діловою активністю є одним із ключових елементів забезпечення стійкого розвитку підприємства та його конкурентоспроможності.

2 АНАЛІЗ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ ТОВ «ТАС НЕЙЛ»

2.1 Загальна характеристика підприємства

ТОВ «ТАС НЕЙЛ» – один із лідерів у виробництві метизної продукції в Україні, займає ключові позиції у своїй галузі. Головні виробничі потужності компанії знаходяться в м. Хмельницький, а широка мережа регіональних центрів збуту охоплює обласні центри країни. Діяльність компанії здійснюється відповідно до таких видів економічної діяльності за КВЕД:

- виробництво виробів із дроту, ланцюгів і пружин;
- холодне волочіння дроту;
- неспеціалізована оптова торгівля;
- роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах;
- роздрібна торгівля на ринках і з лотків іншими товарами;
- допоміжна діяльність у сфері транспорту.

Історія компанії розпочалася 30 березня 1994 року, коли був підписаний установчий договір про створення Українсько-американського товариства з обмеженою відповідальністю «Нейл Ltd». Засновниками виступили інвестиційний фонд «Україна» (США) та українська акціонерна компанія «Імтекс». Після реорганізації «Імтекс» того ж року підприємство розділилося на окремі компанії. У 1995 році власниками «ТАС НЕЙЛ» стали громадяни України (51% статутного капіталу) та інвестиційний фонд «Україна» (49%). У 2005 році фонд вийшов зі складу учасників товариства, продавши свою частку. Сьогодні компанія входить до складу корпорації «ТАС», а її статутний капітал становить 8127,1 тис. грн.

Метою створення ТОВ «ТАС НЕЙЛ» було забезпечення клієнтів, як фізичних, так і юридичних осіб, високоякісною метизною продукцією. Основним напрямом діяльності є виробництво цвяхів різних типів: будівельних, спеціалізованих і цвяхів у бобінах, які відповідають міжнародним стандартам якості (DIN 50976, DIN 1160A, DIN 1151, DIN 1152, DIN 68163). Ця

продукція активно використовується в будівництві, виготовленні дерев'яних конструкцій та піддонів.

ТОВ «ТАС НЕЙЛ» функціонує як товариство з обмеженою відповідальністю, де учасники не відповідають за зобов'язання компанії, але ризикують втратити свої внески до статутного капіталу. Компанія має власний баланс, банківські рахунки, печатку, штампи, бланки та інші корпоративні реквізити.

Місія підприємства полягає у розширенні ринків збуту, підвищенні ефективності роботи та збільшенні прибутковості. Згідно зі статутом, основна діяльність спрямована на задоволення потреб споживачів завдяки високоякісній продукції та реалізації економічних інтересів учасників.

Офіс компанії розташований за адресою: 29009, Україна, м. Хмельницький, вул. Гетьмана Мазепи, 64. Контактна інформація: телефон +38 (0382) 72-00-74, +38 (0382) 72-01-35, електронна пошта info@nail.com.ua. Офіційний сайт: <https://www.nail.com.ua/about>.

Компанія займає провідні позиції у своїй галузі, активно експортує продукцію до таких країн, як Угорщина, Польща, Молдова, Німеччина, Нідерланди, Франція, Болгарія, Бельгія та Румунія. На внутрішньому ринку продукція реалізується в 15 областях України. Серед ключових споживачів — промислові підприємства, гуртові фірми, фермерські господарства, бази господарських товарів і роздрібні магазини. Менеджмент компанії постійно працює над пошуком нових партнерів і клієнтів.

Процес виробництва починається із виготовлення дроту, основною сировиною для якого є катанка вітчизняного виробництва. Для цього використовується сучасне німецьке обладнання марки «Rubin». Для виробництва цвяхів компанія застосовує як вітчизняні цвяхові автомати моделей АВ 4113, АВ 411БА, АВ 4411А, АВ 4116А, так і сучасне обладнання європейських фірм Altrimex і Wafios. Для виготовлення цвяхів, які застосовуються для складання європалет, використовується верстат GW92S. Після висадки готові цвяхи проходять процес очищення й полірування за

допомогою тирси з твердих порід дерева. Потім продукція пакується у коробки вагою 1 кг, 5 кг, 20 кг або 25 кг, маркується та відправляється кінцевим споживачам.

Організаційна структура компанії є лінійно-функціональною, що забезпечує оптимальний розподіл обов'язків і є ефективною для виконання повторюваних завдань у стабільних умовах масового виробництва. Основними перевагами цієї структури є:

- чітка ієрархія, яка забезпечує оперативність у прийнятті рішень;
- поєднання лінійного та функціонального підходів, що дозволяє оптимально розподілити ресурси;
- залучення компетентних функціональних керівників для підвищення ефективності.

Керівництво підприємством здійснює генеральний директор, який відповідає за планування роботи товариства, управління фінансовими ресурсами, укладення угод і договорів, видачу наказів та розпоряджень. Він також має право делегувати частину своїх повноважень іншим представникам адміністрації, що сприяє ефективному управлінню.

ТОВ «ТАС НЕЙЛ» прагне задовольнити потреби клієнтів завдяки високоякісній продукції, розширенню ринків збуту та підвищенню ефективності роботи. Компанія займає стабільну позицію на внутрішньому та зовнішньому ринках, забезпечуючи високу якість своєї продукції та оперативність виконання замовлень.

З 2001 року ТОВ «ТАС НЕЙЛ» розширило свою діяльність, почавши реалізацію продукції, що активно застосовується у будівництві. Окрім цього, підприємство самостійно займається розробкою та виготовленням нового обладнання, інструментів і пристосувань, які сприяють підвищенню якості продукції та вдосконаленню технічного рівня виробництва.

Реалізація продукції здійснюється безпосередньо зі складу, розташованого в Хмельницькому, а також через мережу регіональних складів, які функціонують в обласних центрах України. Для просування продукції

компанія активно використовує різноманітні рекламні матеріали, такі як буклети, прайс-листи та сувенірну продукцію. Проте, найефективнішою формою залучення нових клієнтів залишається персональне спілкування з ними під час регіональних візитів.

Ринок метизної продукції характеризується високим рівнем конкуренції. Серед основних конкурентів ТОВ «ТАС НЕЙЛ» виділяються такі компанії, як ТОВ «Конкорд ХХІ», ТДВ «Завод метиз», ТОВ «Інкруз» та ПП «Янтос». Незважаючи на це, ТОВ «ТАС НЕЙЛ» має ряд значних переваг, які дозволяють підприємству утримувати лідерські позиції на ринку. Зокрема, це:

- висока якість продукції, яка відповідає європейським стандартам і підтверджена сертифікацією EPAL та UIC;
- використання сучасного обладнання та постійна модернізація виробничих процесів, що забезпечує високий рівень автоматизації;
- широка географія діяльності та розгалужена мережа збуту, яка охоплює як внутрішній, так і зовнішній ринки;
- багаторічний досвід роботи, який дозволяє підприємству задовольняти потреби клієнтів як в Україні, так і за її межами.

ТОВ «ТАС НЕЙЛ» активно впроваджує новітні підходи до оптимізації виробничих процесів, одночасно розширюючи присутність на внутрішньому та зовнішньому ринках. Компанія забезпечує своїх клієнтів продукцією найвищої якості за конкурентними цінами.

Для аналізу діяльності ТОВ «ТАС НЕЙЛ» за період 2021–2023 років складемо аналітичну таблицю 2.1, яка містить основні техніко-економічні показники функціонування підприємства.

Таблиця 2.1 – Основні техніко-економічні показники ТОВ «ТАС НЕЙЛ»

№ п/п	Показник	Одиниця виміру	Рік			Темпи зростання	
			2021	2022	2023	2022/2021	2023/2022
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Разом доходи:	тис. грн					
	- в діючих цінах;		237609,4	339512,0	338892,7	142,89	99,82

Продовження таблиці 2.1

1	2	3	4	5	6	7	8
2.	Середньооблікова чисельність:	осіб					
	- працівників;		224	226	238	100,89	105,31
	- робітників		198	202	211	102,02	104,46
3.	Дохід на 1 особу:	тис. грн /особу					
	- одного працівника;		1305,7	1676,5	1423,9	128,40	84,93
	- одного робітника		1477,2	1875,7	1606,1	126,98	85,63
4.	Фонд заробітної плати:	тис. грн					
	- працівників;		29195,4	34657,4	36617,4	118,71	105,66
	- робітників		23064,3	29805,4	32589,5	129,23	109,34
5.	Середньорічна заробітна плата:	грн/ особу					
	- одного працівника;		130336,4	153351,3	153854,7	117,66	100,33
	- одного робітника		116486,6	147551,3	154452,6	126,67	104,68
6.	Разом витрати, тис. грн	тис. грн	234582,9	327650,5	348130,5	139,67	106,25
7.	Витрати на 1 доходів, грн (витратомісткість)	грн/грн	0,99	0,97	1,03	97,75	106,44
8.	Чистий фінансовий результат (прибуток/збиток)	тис. грн	2667,5	9773,2	-9237,8	366,38	-
9.	Рентабельність (збитковість)	%					
	доходу;		1,12	2,88	-2,73	-	-
	- витрат		1,14	2,98	-2,65	-	-
10.	Середньорічна вартість основних фондів	тис. грн	36370,3	36936,6	89235,1	101,56	241,59
11.	Фондовіддача	грн	8,04	10,26	3,80	127,56	37,02

Основні техніко-економічні показники ТОВ «ТАС НЕЙЛ» демонструють загальну позитивну тенденцію за період 2021–2023 років, хоча й відображають окремі проблеми. За цей час спостерігалось зростання загальних доходів підприємства, але водночас було зафіксовано підвищення витратомісткості продукції та зниження ефективності використання основних фондів.

Загальний дохід компанії у 2022 році у діючих цінах збільшився на 101,9 млн грн, досягнувши 339,5 млн грн, що становить 142,89% у порівнянні з попереднім роком. У 2023 році цей показник знизився незначно – на 0,18%, до рівня 338,9 млн грн. Загалом за аналізований період дохід зріс на 42,64%.

Середньооблікова чисельність персоналу поступово збільшувалася. У 2022 році кількість працівників зросла на 2 особи і склала 226 осіб, а в 2023

році чисельність персоналу зросла ще на 12 осіб, досягнувши 238. Хоча зростання чисельності працівників позитивно вплинуло на виробничі процеси, дохід на одного працівника знизився. У 2023 році цей показник склав 1423,9 тис. грн, що на 15,07% менше, ніж у 2022 році.

Фонд заробітної плати на підприємстві протягом 2021–2023 років збільшувався. У 2022 році він зріс на 18,71%, досягнувши 34,66 млн грн, а у 2023 році – ще на 5,66%, до 36,62 млн грн. Середньорічна заробітна плата одного працівника також демонструвала позитивну динаміку: у 2022 році її рівень досяг 153,3 тис. грн (приріст становив 17,66%), а у 2023 році цей показник становив 153,8 тис. грн. Така тенденція свідчить про зусилля компанії щодо забезпечення конкурентної оплати праці.

Загальні витрати підприємства у 2022 році зросли до 327,6 млн грн, що на 39,67% більше, ніж у 2021 році. У 2023 році витрати збільшилися до 348,1 млн грн, що становить приріст у 6,25%. Витратомісткість продукції у 2022 році знизилася до 0,97 грн на 1 грн доходу, але у 2023 році зросла до 1,03 грн, що вказує на погіршення ефективності використання ресурсів.

Динаміку результативних показників діяльності підприємства наведено на рисунку 2.1.

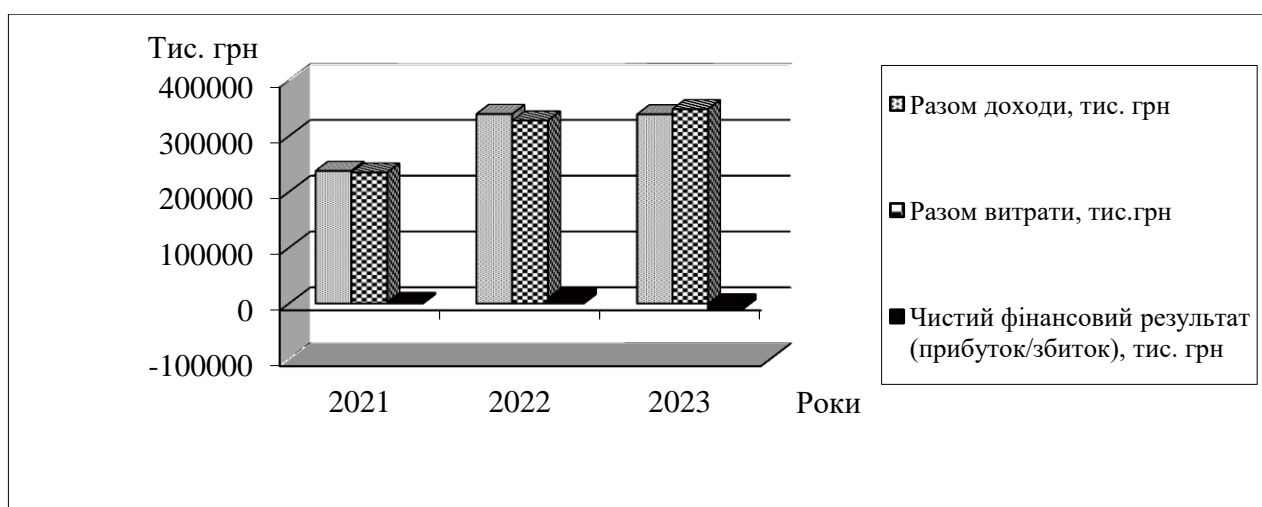

Рисунок 2.1 – Динаміка результативних показників діяльності

ТОВ «ТАС НЕЙЛ» за 2021-2023 роки

Згідно рисунка 2.1 динаміка чистого фінансового результату була неоднозначною. У 2022 році прибуток підприємства зріс у 3,66 рази, досягнувши 9,8 млн грн. Проте, у 2023 році компанія зазнала збитків у розмірі 9,2 млн грн. Це свідчить про суттєве збільшення витрат і зниження ефективності виробництва. Збитковість за 2023 рік становила 2,73%, що підкреслює необхідність впровадження заходів із оптимізації витрат.

Середньорічна вартість основних фондів у 2022 році зросла на 1,56% і склала 36,9 млн грн. У 2023 році цей показник збільшився на 141,59%, досягнувши 89,2 млн грн, що було зумовлено модернізацією обладнання. Водночас ефективність використання основних засобів, виражена через фондоддачу, мала негативну динаміку: у 2022 році вона зросла на 27,56%, досягнувши 10,26 грн на 1 грн основних фондів, але у 2023 році знизилася на 62,98%, до 3,79 грн. Це вказує на необхідність подальшої оптимізації використання активів.

Рентабельність доходів у 2022 році зросла до 2,88%, однак, у 2023 році знизилася до (-2,73%), відображаючи збиткову діяльність. Аналогічна динаміка спостерігалася і щодо рентабельності витрат: у 2022 році вона склала 2,98%, а у 2023 році склала (-2,65%).

2.2 Аналіз складу майна та забезпечення власними оборотними коштами підприємства

Фінансова стабільність підприємства безпосередньо залежить від ефективності та раціональності вкладення фінансових ресурсів у активи. Для оцінки цього аспекту необхідно провести аналіз складу, структури майна та джерел його формування, а також визначити причини змін цих показників. Особлива увага приділяється виявленню факторів, що негативно вплинули на фінансовий стан підприємства.

Відповідно до даних бухгалтерського балансу (форми 1 та 4) та додатків (Н 1–6), визначено вартість майна підприємства (загальна сума активів) та джерел його формування (загальна сума пасивів) на певну звітну дату. Для оцінки змін у структурі активів і пасивів порівнюються показники звітного та попереднього періодів. При цьому визначається відхилення за кожним видом майна та джерелом його формування. Для глибшого аналізу структурних змін розраховується питома вага кожного виду активів у загальній валюті балансу, а також досліджуються причини змін у структурі майна та джерел його формування.

Аналіз змін у структурі активів і пасивів дозволяє зробити висновки щодо основних джерел фінансування нових надходжень та напрямів їх інвестування.

Структуру активів ТОВ «ТАС НЕЙЛ» за 2023 рік представлено в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Динаміка та структура активу балансу за 2023 рік ТОВ «ТАС НЕЙЛ»

Актив	Балансова вартість, тис. грн			Структура, %		
	на початок року	на кінець року	відхилення (+,-)	на початок року	на кінець року	відхилення (+,-)
1	2	3	4	5	6	7
I Необоротні активи	8718	108527,5	99809,5	5,91	51,56	45,65
1.1 Нематеріальні активи	-	-	-	-	-	-
1.2 Незавершені капітальні інвестиції	1051,50	140,10	-911,4	0,71	0,07	-0,6463
1.3 Основні засоби	7666,2	108387,1	100720,9	5,20	51,49	46,29
1.4 Довгострокові фінансові інвестиції	-	-	-	-	-	-
1.5 Інші необоротні активи	-	-	-	-	-	-
II Оборотні активи	138780,7	101970	-36810,7	94,09	48,44	-45,65
2.1 Запаси	89172,4	77104,6	-12067,8	60,46	36,63	-23,83

Продовження таблиці 2.2

1	2	3	4	5	6	7
2.2 Дебіторська заборгованість	14258,10	51959,00	7664,40	9,67	24,68	15,02
2.3 Грошові кошти та їх еквіваленти	2872,40	1451,50	-1420,9	1,95	0,69	-1,26
2.4 Інші оборотні активи	77,8	129,2	51,4	0,05	0,06	0,01
III Витрати майбутніх періодів	-	-	-	-	-	-
Баланс	147498,7	210497,5	62998,8	100,00	100,00	0,00

За даними таблиці 2.2 загальна вартість активів ТОВ «ТАС НЕЙЛ» у 2023 році зросла на 62998,8 тис. грн, що в абсолютному виразі відповідає приросту на 142,71%. Загальна вартість активів у 2023 році становила 210 497,5 тис. грн.

Активи ТОВ «ТАС НЕЙЛ» складаються із необоротних та оборотних. У 2023 році спостерігався значний приріст необоротних активів на 99809,5 тис. грн, що зумовлено збільшенням основних засобів до 100720,9 тис. грн. Питома вага необоротних активів у загальній структурі активів зросла з 5,91% до 51,56%.

Оборотні активи, навпаки, скоротилися на 36810,7 тис. грн, зменшившись з 94,09% до 48,44% у структурі активів. Основною причиною цього зниження стало скорочення запасів на 12067,8 тис. грн та грошових коштів на 1420,9 тис. грн.

У 2023 році зміни в структурі активів пов'язані зі значним збільшенням основних засобів. Це свідчить про спрямування фінансових ресурсів у довгострокові інвестиції, зменшення оборотних активів вказує на оптимізацію запасів.

Активи підприємства потребують джерел для їх формування, виникає необхідність проаналізувати пасив, для чого сформуємо таблицю 2.3.

Таблиця 2.3 – Структура пасиву балансу за 2023 рік ТОВ «ТАС НЕЙЛ»

Пасив	Балансова вартість, тис. грн.			Структура, %		
	на початок року	на кінець року	відхилення (+,-)	на початок року	на кінець року	відхилення (+,-)
I. Власний капітал:	51544	42852,4	-8691,6	34,95	20,36	-14,59
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	8277,4	2697,9	-5579,5	5,61	1,28	-4,33
III. Поточні зобов'язання і забезпечення	87677,3	164947,2	77269,9	59,44	78,36	78,36
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами	-	-	-	-	-	-
Баланс	147498,7	210497,5	62998,8	100,00	100,00	0,00

Дані таблиці 2.3 свідчать про збільшення валюти балансу підприємства в 2023 році. Воно пов'язане зі зміною структури джерел фінансування в пасиві балансу. На початок року загальна валюта балансу становила 147498,7 тис. грн, а на кінець року зросла до 210497,5 тис. грн, їх склав 62998,8 тис. грн або 42,72% у відносному виразі.

Частка власного капіталу на початок року складала 34,95%, що становило 51544 тис. грн, але до кінця року зменшилася до 20,36%, а їх величина склала 2852,4 тис. грн. У абсолютному виразі скорочення становило 8691,6 тис. грн, а у відносному – зменшення частки на 14,59%.

Стаття довгострокові зобов'язання і забезпечення знизилася із 8277,4 тис. грн на початок року до 2697,9 тис. грн на кінець року. Це скорочення склало 5579,5 тис. грн, або (-4,33%) у структурі пасивів. Зменшення цього показника свідчить про зниження ризиків пов'язаних із використанням довгострокових боргових зобов'язань.

Натомість поточні зобов'язання значно зросли – з 87677,3 тис. грн на початок року до 164947,2 тис. грн на кінець року. Приріст у абсолютному виразі становив 77269,9 тис. грн, що відповідає збільшенню частки на 18,92%. Таке зростання демонструє активну орієнтацію підприємства на залучення поточних ресурсів для фінансування своєї діяльності.

Динаміка пасиву балансу ТОВ «ТАС НЕЙЛ» свідчить про значний перерозподіл капіталу. Основними джерелами фінансування стали поточні зобов'язання, частка яких зросла на 18,92%. Водночас зменшення власного капіталу на 8691,6 тис. грн вказує на скорочення фінансової незалежності підприємства. Скорочення довгострокових зобов'язань і забезпечень на 5579,5 тис. грн є позитивним сигналом, оскільки зменшує боргове навантаження.

Таким чином, збільшення валюти балансу підприємства в 2023 році стало результатом активного використання залучених довгострокових фінансових ресурсів, що може свідчити про інвестиції у розвиток бізнесу або реалізацію стратегічних проєктів.

Наступним етапом дослідження, який необхідно провести, буде аналіз складу оборотних активів (таблиця 2.4)

Таблиця 2.4 – Аналіз складу оборотних активів ТОВ «ТАС НЕЙЛ»

Оборотні активи	Сума, тис. грн.			Структура, %		
	2022	2023	відхилення (+,-)	2022	2023	відхилення (+,-)
1	2	3	4	5	6	7
1 Запаси:						
- виробничі запаси	89172,4	77104,6	-12067,8	64,25	75,61	11,36
- готова продукція	33 04,9	28 15,9	-4289	23,85	28,26	4,41
- товари	-	-	-	-	-	-
2 Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	9781,0	16818,2	7037,2	7,05	16,49	9,45
3 Дебіторська	2654,4	995,2	-1659,2	1,91	0,98	-0,94

заборгованість за розрахунками						
-----------------------------------	--	--	--	--	--	--

Продовження таблиці 2.4

1	2	3	4	5	6	7
4 Інша поточна дебіторська заборгованість	34145,6	5 384,4	-28761,2	24,60	5,28	-19,32
5 Грошові кошти та їх еквіваленти	2872,4	1451,5	-1420,9	2,07	1,42	-0,65
6 Витрати майбутніх періодів	77,1	86,9	9,8	0,06	0,09	0,03
7 Інші оборотні активи	77,8	129,2	51,4	0,06	0,13	0,07
Всього оборотні активи	138780,70	101970,00	-36810,7	100,00	100,00	-

З таблиці 2.8 видно, що у 2022 році виробничі запаси склали 89172,4 тис. грн, і вони становили 64,25% від загальної структури оборотних активів. У 2023 році їхня сума знизилась до 77104,6 тис. грн, а саме зниження склало (-12067,8) тис. грн, проте їх частка у структурі зросла на 11,36% до 75,61%. Готова продукція у 2022 році становила 3304,9 тис. грн, а у 2023 році – 2815,9 тис. грн зменшення даної статті склало 4289 тис. грн. Її частка зросла на 4,41% і становила 28,26% у 2023 році.

Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги в 2022 році становила 9781,0 тис. грн, з питомою вагою 7,05%, у 2023 році вона зросла на 7037,2 тис. грн до 16818,2 тис. грн. Частка дебіторської заборгованості за товари в структурі збільшилася на 9,45% і склала 16,49%.

Інша поточна дебіторська заборгованість у 2022 році складала 34145,6 тис. грн, що становило 24,60%, тоді як у 2023 році цей показник суттєво знизився до 5384,4 тис. грн, його зниження склало 28761,2 тис. грн а в структурі (-19,32%).

Грошові кошти та їх еквіваленти у 2022 році становила 2872,4 тис. грн їх питома вага в структурі 2,07%, у 2023 році їх величина зменшилась до 1451,5 тис. грн на (-1420,9) тис. грн, при цьому частка у структурі практично не змінилася (-0,65%).

Величина інших оборотних активів зросли з 77,8 тис. грн у 2022 році до 129,2 тис. грн у 2023 році, їх приріст в абсолютному вимірі становив 51,4 тис. грн, а приріст питомої ваги склав 0,07%.

Витрати майбутніх періодів у 2022 році склали 77,1 тис. грн, у 2023 році вона зросла до 86,9 тис. грн, а її частка збільшилася на 0,03%.

Загалом у 2023 році загальна сума оборотних активів скоротилася на 36810,7 тис. грн, що відображає негативну тенденцію. Водночас, частка окремих статей, таких як виробничі запаси та дебіторська заборгованість за товари й послуги, зросла в структурі, що свідчить про їхнє пріоритетне значення в діяльності підприємства.

Проаналізуємо забезпеченість ТОВ «ТАС НЕЙЛ» власним оборотним капіталом, для чого сформуємо таблицю 2.5.

Таблиця 2.5 – Забезпеченість власним оборотним капіталом ТОВ «ТАС НЕЙЛ»

Показник	2021	2022	2023	Відхилення.	
				2022-2021	2023-2022
1 Власний капітал	41764,9	51544	42852,4	9779,1	-8691,6
2 Забезпечення майбутніх виплат і платежів	30205,30	87677,30	164947,20	57472	77269,9
3 Довгострокові зобов'язання	8797,60	8277,40	2697,90	-520,2	-5579,5
4 Необоротні активи	9714,80	8718,00	108527,50	-996,8	99809,5
5 Доходи майбутніх періодів	-	-	-	-	-
6 Наявність власних оборотних коштів (p1 + p2 + p3 + p5 - p4-p2)	40 847,70	51 103,40	-62 977,20	10255,7	-114080,6

Дані таблиці 2.5 свідчать, що власний капітал підприємства у 2021 році становив 41764,9 тис. грн, у 2022 році він зріс на 9779,1 тис. грн до 51544 тис. грн, але в 2023 році зменшився на (-8691,6) тис. грн до 42852,4 тис. грн. Зниження власного капіталу в 2023 році може бути наслідком зниження прибутковості або необхідності покриття збитків, що підтверджується наявністю чистого збитку у 2023 році в розмірі (-9237,8) тис. грн.

У 2021 році забезпечення майбутніх виплат становило 30205,3 тис. грн, в 2022 році воно суттєво зросло до 87677,3 тис. грн, а у 2023 році приріст склав 77269,9 тис. грн, їх абсолютна величина становила 164947,2 тис. грн. Таке значне зростання вказує на те, що підприємство активно формує резерви для покриття зобов'язань. Це з одного боку, свідчить про певну фінансову обережність, але може також обмежувати можливості використання цих коштів для інших потреб.

Довгострокові зобов'язання зменшилися з 8797,6 тис. грн у 2021 році до 8277,4 тис. грн у 2022 році і до 2 697,9 тис. грн у 2023 році, загальне їх зниження склало 6099,7 тис. грн. Це позитивний сигнал, оскільки підприємство поступово зменшує свої довгострокові борги, що сприяє зниженню фінансових ризиків.

Вартість необоротних активів у 2021 році становила 9714,8 тис. грн, у 2022 році зменшилася до 8718 тис. грн, але у 2023 році суттєво зросла до 108527,5 тис. грн, а їх приріст в абсолютному вимірі склав 99809,5 тис. грн. Таке зростання є наслідком значних інвестицій у основні засоби, що потребує детального аналізу ефективності цих вкладень.

Наявність власних оборотних коштів у 2021 році складала 40847,70 тис. грн, у 2022 році показник зріс на 10255,7 тис. грн до 51103,40 тис. грн, але у 2023 році зменшився на (-114080,6) тис. грн до фактичного рівня -62977,20 тис. грн. Попри зростання у 2022 році, у 2023 році зменшення цього показника може бути наслідком зростання необоротних активів, що відображає переорієнтацію коштів з оборотного капіталу в необоротний.

Зростання необоротних активів у 2023 році на 99809,5 тис. грн спричинило зменшення власних оборотних коштів на 114080,6 тис. грн, що свідчить про перенаправлення частини капіталу в інвестиції.

Збільшення резервів зобов'язань у 2022-2023 роках значно вплинуло на зменшення доступних коштів для обороту.

Скорочення довгострокових зобов'язань поліпшує фінансову стабільність, але водночас може зменшувати доступ до фінансування для операційної діяльності.

2.3 Аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості

Аналіз дебіторської заборгованості є важливим елементом оцінки поточних активів підприємства. Особливо це актуально в умовах конкуренції та труднощів із реалізацією продукції. Підприємства часто продають свої товари та послуги із застосуванням умов відстроченої оплати, що робить дебіторську заборгованість суттєвою складовою оборотних коштів. У зв'язку з цим аналіз структури і динаміки дебіторської заборгованості є необхідним для розуміння її впливу на фінансовий стан компанії.

Проведемо аналіз дебіторської заборгованості ТОВ «ТАС НЕЙЛ» на основі даних, представлених у третьому розділі активу балансу. З метою виявлення тенденцій та ключових показників складемо аналітичну таблицю 2.6, яка дозволить глибше проаналізувати стан дебіторської заборгованості.

Таблиця 2.6 – Аналіз складу і динаміки дебіторської заборгованості ТОВ «ТАС НЕЙЛ» за 2021-2023 роки

Розрахунки з дебіторами	2021	2022	2023	Темпи зростання	
				2022/2021	2022/2021
1	2	3	4	5	6

1 За товари, роботи, послуги за чистою реалізаційною вартістю	9490,8	9781	16818,2	103,06	171,95
2 За розрахунками:	1429,6	2654,4	995,2	185,67	37,49
- з бюджетом	1429,6	2654,4	995,2	185,67	37,49
- за виданими авансами	-	-	-	-	-
- із нарахованих доходів	-	-	-	-	-

Продовження таблиці 2.6

1	2	3	4	5	6
- із внутрішніх розрахунків	-	-	-	-	-
3 Інша поточна дебіторська заборгованість	1822,7	34145,6	5384,4	1873,35	15,77
Разом	12743,1	46581	23197,8	365,54	49,80

Дані таблиці 2.6 свідчать, що за 2021-2023 роки дебіторська заборгованість на ТОВ «ТАС НЕЙЛ» зросла на 10454,7 тис. грн і становила в 2023 році 23197,8 тис. грн, а в 2021 році вона складала 12743,1 тис. грн. Темпи її приросту у 2022 році були 365,54%, а у 2023 році відмічено спад на (-50,2%).

Зростання дебіторської заборгованість за товари, роботи, послуги у 2021–2022 було незначне, що може свідчити про стабільність комерційної діяльності та платіжної дисципліни покупців. Проте, у 2023 році відбулося суттєве зростання на 71,95%, що може бути пов'язане зі збільшенням обсягів реалізації продукції, товарів, робіт чи послуг або затримкою в оплаті з боку клієнтів.

Дебіторська заборгованість перед бюджетом зросла в 2022 році, що пов'язане з податковими зобов'язаннями або іншими платежами, які тимчасово не виконувались. У 2023 році спостерігається суттєве зниження цього показника, що, свідчить про покращення дисципліни у виконанні податкових зобов'язань або завершення сплати певних платежів.

Інша поточна дебіторська заборгованість у 2022 році значно зросла, що було спричинено тимчасовими боргами, від інших підприємств та партнерів. У 2023 році вона значно скоротилася, шляхом її погашення.

У 2022 році загальна дебіторська заборгованість зросла в 3,65 рази порівняно з 2021 роком, головним чином через різке збільшення іншої поточної дебіторської заборгованості. У 2023 році відбулося значне зниження загальної заборгованості, що може свідчити про погашення боргів або покращення розрахункової дисципліни.

Збільшення загального обсягу дебіторської заборгованості свідчить про те, що підприємство активно реалізує продукцію замовникам, які не завжди здійснюють оплату одразу. Частина покупців користується можливістю купувати товари з відстрочкою платежу, що створює ризики для фінансової стабільності компанії. Зростання дебіторської заборгованості також може бути наслідком пошуку підприємством нових клієнтів або умов ринку, які змушують компанію йти на поступки у вигляді надання товарного кредиту.

Після детального розгляду складу й структури дебіторської заборгованості важливо оцінити її реальну вартість. Не вся дебіторська заборгованість може бути повернена, тому слід враховувати можливі ризики неплатежів. Вплив дебіторської заборгованості на фінансові результати підприємства значною мірою залежить від її оборотності, яка визначається на основі минулих періодів і поточних умов ринку. Втім, слід зауважити, що минулий досвід не завжди є об'єктивним орієнтиром, адже зовнішні фактори можуть суттєво вплинути на спроможність клієнтів здійснювати розрахунки. Це створює додаткові бухгалтерські ризики, які можуть призвести до значних фінансових втрат.

Якість дебіторської заборгованості, тобто імовірність її повного погашення, визначається строком утворення заборгованості та часткою прострочених сум у загальному обсязі. Практика показує, що чим довший строк заборгованості, тим нижчі шанси на її погашення. Таким чином, аналіз термінів і структури заборгованості дозволяє оцінити реальні перспективи її повернення та вплив на платоспроможність підприємства.

Таким чином, можна сказати, що управління дебіторською заборгованістю є важливим аспектом фінансової діяльності підприємства, адже

її динаміка та якість значною мірою впливають на загальний фінансовий стан компанії.

Проаналізуємо склад і динаміку кредиторської заборгованості для чого сформуємо таблицю 2.7

Таблиця 2.7 – Аналіз складу і динаміки кредиторської заборгованості ТОВ «ТАС НЕЙЛ» за 2021-2023 роки

Розрахунки з кредиторами	2021	2022	2023	Темпи зростання	
				2022/2021	2023/2022
1. За товари, роботи, послуги	13327,7	57747,4	43757,2	433,29	75,77
2. Поточні зобов'язання за розрахунками:	1371,2	1652,6	1566,5	120,52	94,79
- з одержаних авансів	-	-	-	-	-
- з бюджетом	292,4	437,9	306	149,76	69,88
- з позабюджетних платежів	-	-	-	-	-
- зі страхування	234,1	235,5	272,1	100,60	115,54
- з оплати плати	844,7	979,2	988,4	115,92	100,94
- з учасниками	-	-	-	-	-
- із внутрішніх розрахунків	-	-	-	-	-
3. Інші поточні зобов'язання	1414,2	28277,3	2967,6	1999,53	10,49
Разом	16113,1	87677,3	48291,3	544,14	55,08

Таблиця 2.7 містить дані про склад і динаміку кредиторської заборгованості підприємства за період 2021–2023 років, а також показники темпів зростання окремих статей.

Заборгованість за товари, роботи, послуги у 2021 році становила 13327,7 тис. грн, у 2022 році 57747,4 тис. грн, її приріст склав 433,3%, що, свідчить про збільшення обсягів закупівель та затримки платежів постачальникам. У 2023 році заборгованість скоротилася на (-24,2%), але залишилася значно вищою за

рівень 2021 року, що вказує на часткове погашення боргів та зменшення обсягів закупівель.

Поточні зобов'язання за розрахунками з бюджетом у 2021 році становили 292,4 тис. грн, у 2022 році 437,9 тис. грн, їх приріст у відносному виразі склав +49,8%. Збільшення кредиторської заборгованості перед бюджетом у 2022 році свідчить про тимчасові затримки з виконанням податкових зобов'язань. У 2023 році вона значно скоротилася на (-30,1%) до 306,0 тис. грн, що є позитивною тенденцією, яка може вказувати на стабільність виконання фінансових зобов'язань перед державними органами.

Поточні зобов'язання зі страхування у 2021 році склали 234,1 тис. грн, у 2022 році 235,5 тис. грн, а у 2023 році 272,1 тис. грн. Їх відносний приріст склав 15,5% порівняно з 2022 роком. Незначне зростання зобов'язань зі страхування може бути пов'язане зі збільшенням страхових премій або розширенням обсягів застрахованого майна та діяльності.

Поточні зобов'язання з оплати праці у 2021 році були на рівні 844,7 тис. грн, у 2022 році зросли на 15,9% до 979,2 тис. грн, а у 2023 році до 988,4 тис. грн. Поступове зростання заборгованості з оплати праці свідчить про певне збільшення зобов'язань перед працівниками, що є наслідком росту фонду оплати праці.

Інші поточні зобов'язання за 2021 рік становили 1414,2 тис. грн, за 2022 рік 28277,3 тис. грн, їх приріст у відносному вимірі склав 1999,5%; у 2023 році відмічено їх зниження на (-89,5%) до 2967,6 тис. грн. Різке зростання інших поточних зобов'язань у 2022 році може бути пов'язане з тимчасовими боргами, залученими кредитами чи іншими позиками. У 2023 році їх рівень значно скоротився, що свідчить про погашення цих зобов'язань.

Величина загальної кредиторської заборгованості за 2021 рік складала 16113,1 тис. грн, у 2022 році вона зросла до 87677,3 тис. грн, а її приріст склав 444,1%, що свідчить про значні фінансові зобов'язання, ймовірно, через збільшення закупівель товарів та залучення кредитів. Загальна кредиторська заборгованість за 2023 рік становила 48291,3 тис. грн і вона

знизилась на (-45,0%) порівняно з 2022 роком, що свідчить про часткове погашення боргів та покращення фінансової стійкості підприємства.

У процесі дебіторської та кредиторської заборгованостей необхідно їх порівнювати, для чого побудуємо діаграму на рисунку 2.2.

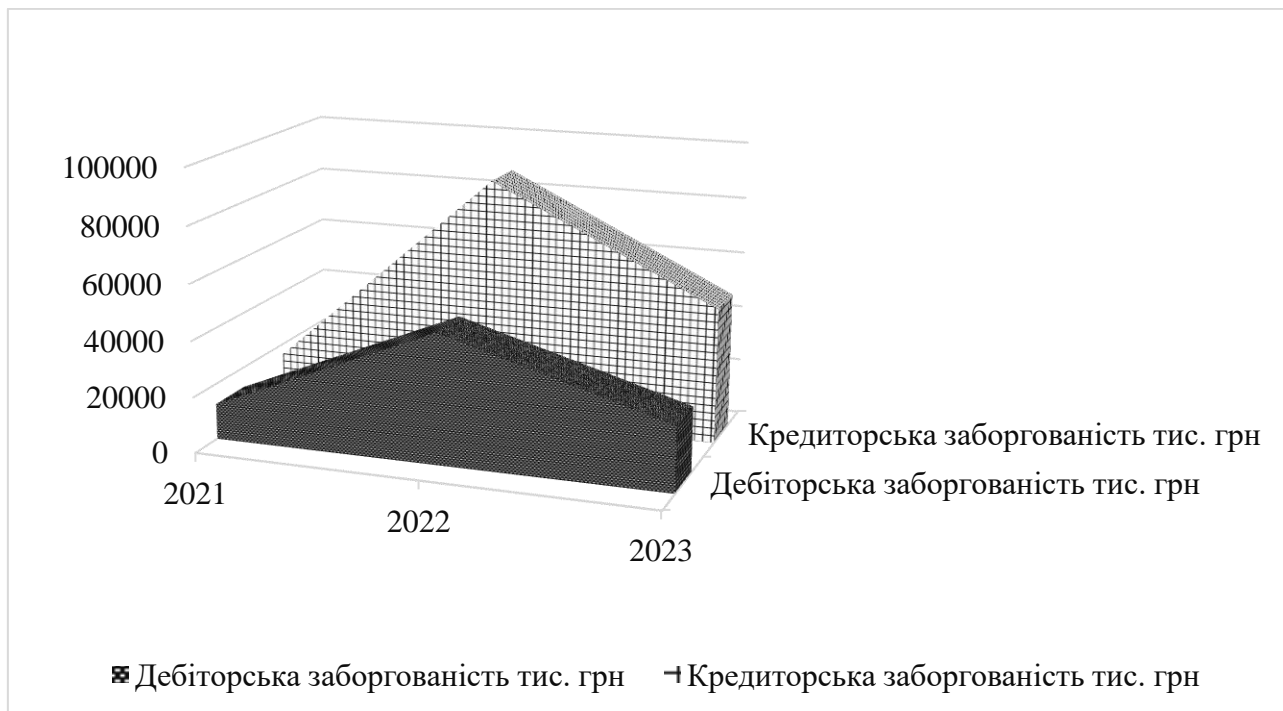

Рисунок 2.2 – Динаміка кредиторських та дебіторських заборгованостей ТОВ «ТАС НЕЙЛ» за 2021-2023 роки

Порівнюючи дані дебіторської та кредиторської заборгованості за аналізований період рисунок 2.6, спостерігаються суттєві зміни в динаміці показників, які мають значний вплив на фінансовий стан і ліквідність підприємства.

Дебіторська заборгованість у 2021 році складала 12 743,1 тис. грн. У 2022 році вона різко зросла до 46581 тис. грн, що відповідає темпам зростання 365,54%. Таке суттєве збільшення може свідчити про зростання обсягів реалізації з використанням комерційного кредиту, а також про недостатню ефективну роботу з управління дебіторською заборгованістю, що могло призвести до збільшення термінів її погашення.

У 2023 році дебіторська заборгованість зменшилася до 23 197,8 тис. грн, що відповідає темпам зниження 49,80%. Це позитивний сигнал для

підприємства, оскільки свідчить про покращення роботи з дебіторами: зменшення обсягів прострочених платежів або ефективнішу політику управління кредитами для покупців.

Кредиторська заборгованість також демонструє суттєві коливання. У 2021 році вона складала 16113,1 тис. грн. У 2022 році зросла до 87677,3 тис. грн, що відповідає темпам зростання 544,14%. Таке значне збільшення може свідчити про зростання обсягів закупівель товарів, послуг або матеріалів, а також про використання кредиторської заборгованості як джерела фінансування діяльності.

У 2023 році кредиторська заборгованість знизилася до 48291,3 тис. грн, що відповідає темпам зниження 55,08%. Це свідчить про зменшення фінансових зобов'язань перед постачальниками, що є позитивною тенденцією, оскільки зменшує ризики фінансової нестабільності.

У 2022 році зростання обсягів дебіторської та кредиторської заборгованості було синхронним. Це свідчить про зростання масштабів діяльності підприємства, коли більші обсяги закупівель супроводжуються збільшенням обсягів реалізації з відстрочкою платежів. У 2023 році обидва показники знизилися, що вказує на спроби підприємства оптимізувати фінансові потоки, зменшити залежність від кредитних зобов'язань і скоротити терміни погашення дебіторської заборгованості.

У 2022 році значне перевищення зростання кредиторської заборгованості над дебіторською створило ризики фінансової нестабільності, оскільки підприємство було більш зобов'язане перед кредиторами, ніж мало очікуваних надходжень від дебіторів. У 2023 році, за умови одночасного зниження обох показників, ситуація стабілізувалася, що сприяло покращенню ліквідності підприємства.

У 2021 році співвідношення кредиторської заборгованості до дебіторської становило 1,26, що свідчить про переважання кредиторської заборгованості.

У 2022 році це співвідношення зросло до 1,88, що є сигналом значного фінансового навантаження на підприємство через перевищення обсягів зобов'язань перед кредиторами. У 2023 році співвідношення знизилася до 2,08,

що все ще є високим значенням, але демонструє позитивну тенденцію до зниження залежності від кредиторських джерел фінансування.

Зростання дебіторської заборгованості в 2022 році свідчить про недостатньо ефективну політику управління дебіторами, що могло призвести до затримок у надходженні коштів. Зменшення дебіторської заборгованості в 2023 році є результатом поліпшення механізмів контролю за боржниками, що позитивно вплинуло на фінансові потоки підприємства.

Динаміка дебіторської та кредиторської заборгованості ТОВ «ТАС НЕЙЛ» за аналізований період свідчить про суттєві зміни у фінансовій стратегії підприємства. Після значного зростання заборгованостей у 2022 році підприємство почало їх скорочувати у 2023 році, що свідчить про прагнення до стабілізації фінансового стану. Однак, високий рівень кредиторської заборгованості у 2023 році порівняно з дебіторською все ще вказує на потенційні ризики, які потребують подальшого контролю.

2.4 Аналіз ділової активності та фінансової стійкості ТОВ «ТАС НЕЙЛ»

Показники ділової активності є важливими індикаторами, які дозволяють оцінити результати та ефективність основної виробничої діяльності ТОВ «ТАС НЕЙЛ». Оцінка ділової активності може бути здійснена як на якісному, так і на кількісному рівнях. Зокрема, якісні критерії включають такі аспекти, як широта ринків збуту, присутність продукції на експортних ринках, а також репутація підприємства серед клієнтів і партнерів. Ці показники дозволяють побачити не лише фінансові результати, а й стратегічний розвиток підприємства.

Ділова активність, у широкому розумінні, охоплює всі зусилля підприємства, спрямовані на розширення його позицій на ринках продукції, праці та капіталу. Проте, у контексті фінансово-господарського аналізу цей термін зазвичай використовують у вужчому значенні, зосереджуючись на виробничій та комерційній діяльності. Активність підприємства проявляється

через здатність досягати стратегічних цілей, ефективно використовувати наявний економічний потенціал та розширювати свою присутність на ринках збуту.

Показники оборотності є важливим інструментом для оцінки фінансового стану компанії. Вони демонструють, як швидко кошти підприємства проходять повний цикл від вкладення в активи до отримання доходу. Прискорення обороту коштів позитивно впливає на платоспроможність і свідчить про зростання виробничо-технічного потенціалу.

Для комплексної оцінки ділової активності підприємства необхідно розрахувати основні показники оборотності (таблиця 2.8).

Таблиця 2.8 – Показники ділової активності ТОВ «ТАС НЕЙЛ»

Показник	Рік			Відхилення	
	2021	2022	2023	2022-2021	2023-2022
1. Коефіцієнт загальної оборотності капіталу	2,92	2,25	1,58	-0,67	-0,67
2. Коефіцієнт обертання мобільних коштів	6,05	3,46	1,98	-2,59	-1,48
3. Коефіцієнт обертання матеріальних активів	4,28	3,72	4,30	-0,55	0,58
4. Середній строк обороту матеріальних оборотних активів	84,18	96,70	83,63	12,52	-13,08
5. Коефіцієнт обертання дебіторської заборгованості	18,50	7,13	14,31	-11,38	7,18
6. Середній строк обороту дебіторської заборгованості	19,46	50,51	25,16	31,06	-25,35
7. Виробничий цикл	103,64	147,22	108,79	43,58	-38,43
8. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	14,63	3,79	6,87	-10,85	3,09
9. Середній строк обороту кредиторської заборгованості	24,60	95,08	52,38	70,48	-42,71
10. Повний цикл	79,04	52,14	56,41	-26,90	4,27
11. Обертання власного капіталу	5,65	6,44	7,75	0,80	1,31
12. Період окупності власного	15,16	4,77	-5,11	-10,38	-9,88

капіталу					
13. Фондовіддача основних засобів	8,04	10,26	3,80	2,22	-6,46

Коефіцієнт загальної оборотності капіталу підприємства ТОВ «ТАС НЕЙЛ» демонструє тенденцію до зниження за три роки. У 2021 році він становив 2,92, але вже в 2022 році зменшився до 2,25, а у 2023 році знизився до 1,58. Зменшення цього показника на 0,67 кожного року свідчить про уповільнення обороту капіталу, що може бути пов'язане зі зниженням ефективності використання ресурсів підприємства або збільшенням.

Коефіцієнт обертання мобільних коштів також демонструє негативну динаміку. У 2021 році він складав 6,05, у 2022 році зменшився до 3,46, а у 2023 році досяг рівня 1,98. Темпи зниження цього показника становили 2,59 у 2022 році та ще 1,48 у 2023 році. Це свідчить про значне уповільнення обігу коштів підприємства, що може бути наслідком збільшення залишків у незавершеному виробництві або затримки в реалізації продукції. Управління мобільними активами погіршилось, що негативно впливає на показники ліквідності підприємства.

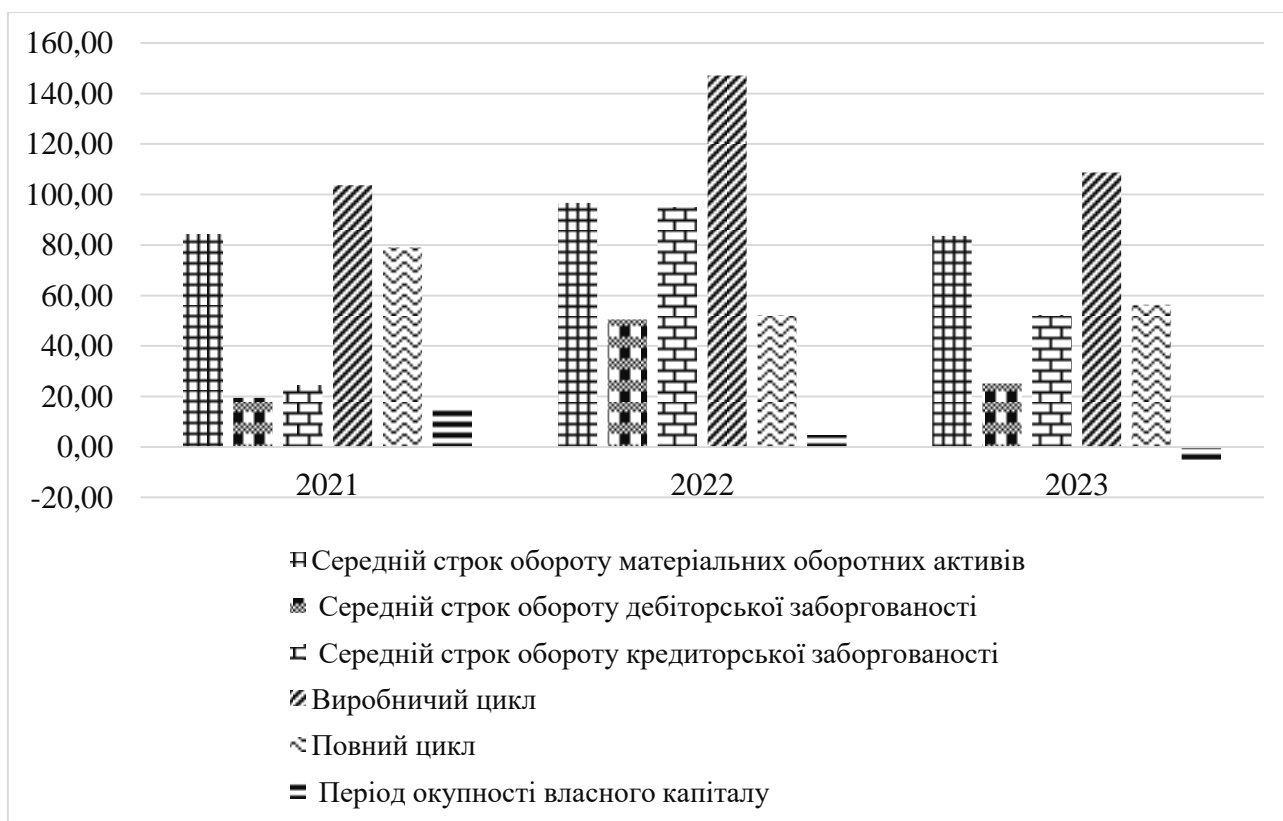

Рисунок 2.3 – Показники оцінки ділової активності ТОВ «ТАС НЕЙЛ»
за 2021-2023 роки

Коефіцієнт обертання матеріальних активів у 2021 році складав 4,28, у 2022 році зменшився до 3,72, а в 2023 році зріс до 4,30. Цей показник демонструє неоднозначну динаміку: у 2022 році відбулося зниження на 0,55, тоді як у 2023 році зростання склало 0,58. Це свідчить про покращення використання матеріальних активів у 2023 році після їхнього тимчасового зниження в попередньому році.

Середній строк обороту матеріальних оборотних активів у 2021 році складав 84,18 днів, у 2022 році зріс до 96,70 днів, але в 2023 році скоротився до 83,63 днів. Хоча, у 2022 році строк обороту зріс на 12,52 днів. У 2023 році відбулося його скорочення на 13,08 днів, що свідчить про пришвидшення обороту матеріальних активів, що є позитивною тенденцією.

Коефіцієнт обертання дебіторської заборгованості демонструє значні коливання. У 2021 році він складав 18,50, у 2022 році знизився до 7,13, але в 2023 році зріс до 14,31. У 2022 році зменшення показника на 11,38 було негативним сигналом, тоді як у 2023 році відбулося його покращення на 7,18. Водночас середній строк обороту дебіторської заборгованості в 2021 році становив 19,46 днів, у 2022 році зріс до 50,51 днів, але в 2023 році знизився до 25,16 днів, що також є позитивним результатом, який свідчить про покращення ефективності управління дебіторською заборгованістю.

Протяжність виробничого циклу підприємства зазнала суттєвих змін. У 2021 році він складав 103,64 днів, у 2022 році збільшився до 147,22 днів, але в 2023 році зменшився до 108,79 днів. Зростання циклу у 2022 році на 43,58 днів було негативним сигналом, тоді як його скорочення на 38,43 днів у 2023 році свідчить про покращення ефективності виробничих процесів, оскільки коротший цикл сприяє більшій оборотності ресурсів.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості у 2021 році становив 14,63, у 2022 році знизився до 3,79, а у 2023 році зріс до 6,87. Це вказує на значне уповільнення обертання у 2022 році. Проте, у 2023 році

ситуація дещо покращилася. Водночас середній строк обороту кредиторської заборгованості у 2021 році складав 24,60 днів, у 2022 році зріс до 95,08 днів, але у 2023 році знизився до 52,38 днів, що є позитивною тенденцією і свідчить про покращення розрахунків із кредиторами.

Повний цикл бізнесу підприємства впродовж аналізованого періоду демонстрував від'ємні значення, що свідчить про переважання строків обороту кредиторської заборгованості над виробничим циклом. У 2021 році цей показник становив 79,04 днів, у 2022 році зменшився до 52,14 днів, а в 2023 році зріс до 56,41 днів. Такі зміни є відносно нейтральними для фінансового стану підприємства.

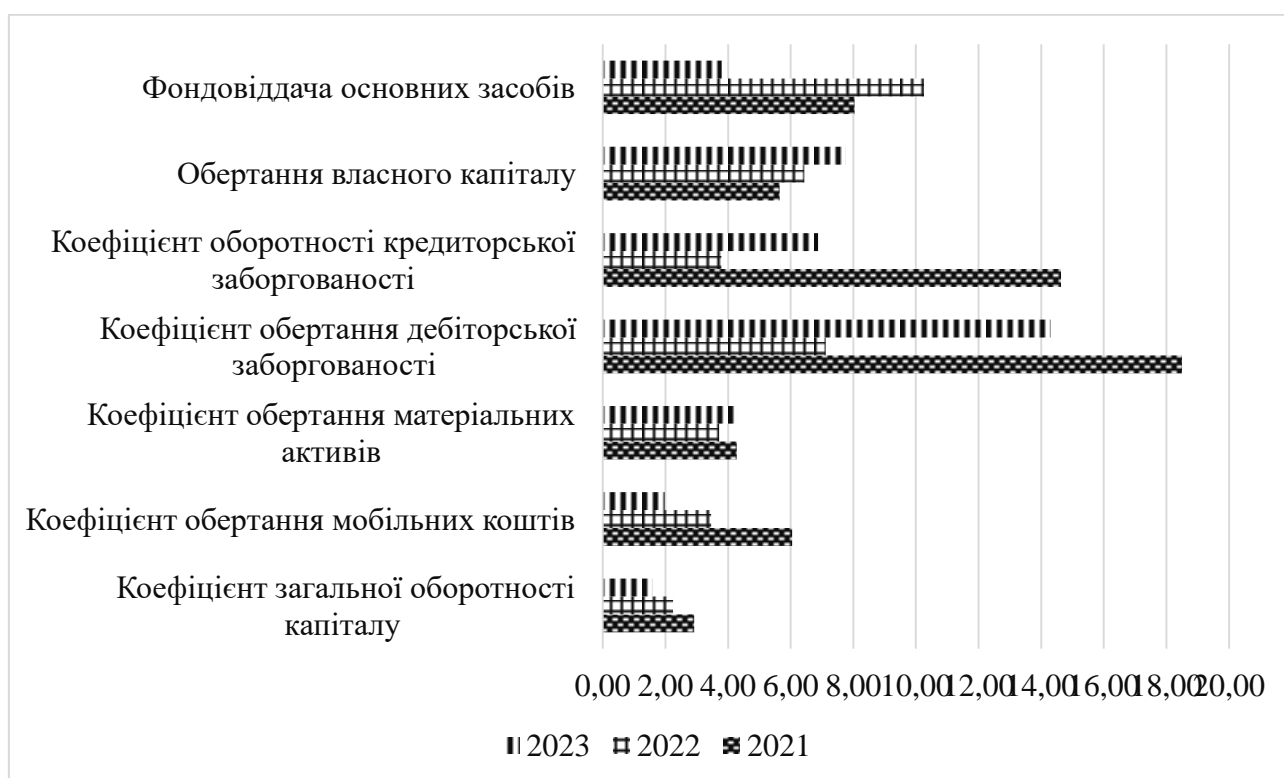

Рисунок 2.4 – Коефіцієнти оцінки ділової активності ТОВ «ТАС НЕЙЛ» за 2021-2023 роки

Коефіцієнт обертання власного капіталу у 2021 році становив 5,65, у 2022 році зріс до 6,44, а в 2023 році досягнув 7,75. Зростання цього показника свідчить про ефективніше використання власного капіталу.

Період окупності власного капіталу зазнав значного покращення: у 2021 році він складав 15,16 днів, у 2022 році зменшився до 4,77 днів, а в 2023 році досягнув від'ємного значення -5,11 днів, що свідчить про позитивні зміни в управлінні капіталом, оскільки коротший період окупності свідчить про швидке повернення інвестицій.

Фондовіддача основних засобів у 2021 році становила 8,04, у 2022 році зросла до 10,26, але в 2023 році знизилася до 3,80. Зростання у 2022 році на 2,22 є позитивним, тоді як зниження у 2023 році на 6,46 вказує на зменшення ефективності використання основних засобів.

Фінансова стабільність підприємства є визначальним чинником його спроможності зберігати стабільність роботи в довгостроковій перспективі. Ця характеристика тісно пов'язана із загальною організацією фінансових ресурсів підприємства, його рівнем залежності від зовнішніх джерел фінансування, таких як кредити або інвестиції. Стійке підприємство здатне фінансувати свої витрати на активи, зокрема основні засоби, нематеріальні активи та оборотний капітал, завдяки власним фінансовим ресурсам. Таке підприємство уникає надмірного накопичення дебіторської та кредиторської заборгованості, а також своєчасно виконує всі зобов'язання.

Аналіз фінансової стійкості ТОВ «ТАС НЕЙЛ» охоплює кілька ключових складових. До них належить вивчення структури активів, аналіз динаміки джерел фінансування, оцінка розміру власних оборотних коштів, рівня кредиторської та дебіторської заборгованості, а також аналіз структури оборотних активів. Завдяки такому підходу можна оцінити платоспроможність компанії та визначити її здатність залишатися фінансово стійкою навіть за умов змін у зовнішньому середовищі.

Одним із базових принципів підтримання платоспроможності підприємства є забезпечення збалансованості між різними джерелами фінансування. Зокрема, довгострокові кредити та позикові кошти здебільшого спрямовуються на придбання основних засобів та здійснення капітальних інвестицій. Водночас рівень запасів і витрат має відповідати обсягам власних

оборотних коштів. У разі потреби, для покриття обігових коштів можуть залучатися короткострокові позики, проте, це рішення має бути ретельно обґрунтованим.

Оцінка фінансової стійкості базується на застосуванні абсолютних показників. Важливим аспектом є співвідношення вартості запасів до джерел фінансування, таких як власні оборотні кошти, довгострокові й короткострокові кредити. Наявність позитивного значення власних оборотних коштів вважається мінімально необхідною умовою фінансової стійкості. Власні оборотні кошти розраховуються як різниця між власним капіталом і необоротними активами.

На основі джерел фінансування запасів виділяють чотири основні типи фінансової стійкості:

1. Абсолютна стійкість – запаси повністю покриваються власними оборотними коштами, що забезпечує платоспроможність підприємства.

$$Z < BOK \quad (2.1)$$

2. Нормальна стійкість – для покриття запасів частково залучаються довгострокові кредити та позики. У цьому випадку платоспроможність також гарантована.

$$Z < BOK + K^{\partial} \quad (2.2)$$

3. Нестійкий стан – покриття запасів здійснюється за рахунок власних оборотних коштів, довгострокових і короткострокових позик. Платоспроможність порушується, але може бути відновлена.

$$Z < BOK + K^{\partial} + K^{\kappa} \quad (2.3)$$

4. Кризовий стан – відсутність достатніх джерел для покриття запасів, що ставить під загрозу фінансову стійкість підприємства та може призвести до банкрутства.

$$З > ВOK + K^o + K^к \quad (2.4)$$

Для проведення аналізу фінансової стійкості ТОВ «ТАС НЕЙЛ» буде застосована зазначена методика, а результати розрахунків представлено в таблиці 2.9.

Таблиця 2.9 – Аналіз типу фінансової стійкості ТОВ «ТАС НЕЙЛ»

Показник	2021	2022	2023
1	2	3	4
1. Поточні активи	71053,0	138780,7	101970,0
2. Поточні пасиви	30205,3	87677,3	164947,2
3. Власні обігові кошти (р.1 - р.2)	40847,7	51103,4	-62977,2
4. Довгострокові зобов'язання	8797,6	8277,4	2697,9
5. Наявність власних і довгострокових джерел покриття запасів (р.3 + р.4)	49645,3	59380,8	-60279,3
6. Короткострокові кредити та позики	10700,0	-	56655,9
7. Загальний розмір основних джерел покриття запасів (р.5 + р.6)	60345,3	59380,8	-3623,4
8. Запаси	55133,7	89172,4	77104,6
9. Надлишок (+) або нестача (-) власних обігових коштів (р.3 - р.8)	-14286,0	-38069,0	-140081,8
10. Надлишок (+) або нестача (-) власних коштів і довгострокових кредитів і позик (р.5 - р.8)	-5488,4	-29791,6	-137383,9
11. Надлишок (+) або нестача (-) основних джерел покриття запасів (р.7 - р.8)	5211,6	-29791,6	-80728,0
12. Тип фінансової стійкості	нестійкий	кризовий	кризовий
13. Надлишок (+) або нестача (-) коштів на 1 грн. запасів (р.11 / р.8), коп	0,09	-0,33	-1,05

Величина поточних активів у 2021–2023 роках згідно даних таблиці 2.9 коливалися. У 2022 році вони зросли на 95%, а у 2023 році зменшилися на 26,6% порівняно з попереднім роком. Поточні пасиви мали зворотну тенденцію: зростання на 190% у 2022 році та подальше збільшення на 88% у 2023 році. Таке зростання свідчить про збільшення короткострокових зобов'язань, що підвищує ризики для компанії.

Величина власних обігових коштів у 2021 році складала 40847,7 тис. грн, що позитивно впливало на фінансову стійкість. Проте, у 2023 році цей показник став від'ємним (-62977,2) тис. грн, що свідчить про дефіцит ресурсів для фінансування поточних потреб.

Сумарні джерела покриття запасів у 2021 році забезпечували надлишок 5211,6 тис. грн., але у 2022 році відбулося їх зниження на -29791,6 тис. грн., а у 2023 році їх дефіцит зріс до -80728,0 тис. грн.

Наявність власних і довгострокових джерел покриття запасів також демонструє критичну тенденцію (-60279,3) тис. грн. у 2023 році, що свідчить про кризову ситуацію з фінансуванням на підприємстві.

Запаси підприємства значно зросли у 2022 році на 61,7%, але зменшилися на 13,5% у 2023 році. Наявність нестачі власних обігових коштів для покриття запасів стала постійною, так у 2023 році величина дефіциту склала (-140081,8) тис. грн.

У 2021 році фінансова стійкість ТОВ «ТАС НЕЙЛ» була хиткою, але ситуація значно погіршилася у 2022 і 2023 роках, коли підприємство перебувало у кризовому стані. Це підтверджується коефіцієнтом надлишку/нестачі коштів на 1 грн. запасів: 0,09 грн у 2021 році, (-0,33) грн у 2022 році, та (-1,05) грн у 2023 році.

Відсутність короткострокових кредитів у 2022 році сприяла стабільності джерел покриття запасів. Однак у 2023 році підприємство залучило 56655,9 тис. грн. короткострокових позик, що, хоча й полегшило фінансування запасів, але не змогло компенсувати загальний дефіцит.

Фінансова стійкість ТОВ «ТАС НЕЙЛ» погіршилася за період 2021–2023 років. Основною причиною є дефіцит власних і довгострокових джерел фінансування для покриття запасів, що призвело до кризового типу фінансової стійкості. Якщо розглядати дані, наведені у таблиці 2.9, то видно, що для ТОВ «ТАС НЕЙЛ» 2021 рік характеризувався нестійким фінансовим станом то 2022-2023 були кризовими. Це свідчить про значні проблеми із платоспроможністю, які потребують негайного вирішення. Виникає необхідність поглибленого аналізу фінансової стійкості ТОВ «ТАС НЕЙЛ», з цією метою сформуємо аналітичну таблицю 2.10.

Таблиця 2.10 – Показники фінансової стійкості ТОВ «ТАС НЕЙЛ»

Показник	Рік			Відхилення	
	2021	2022	2023	2022-2021	2023-2022
1	2	3	4	5	6
1. Коефіцієнт ефективності використання фінансових ресурсів	0,04	0,10	-0,05	0,06	-0,16
2. Коефіцієнт автономії	0,52	0,35	0,20	-0,17	-0,15
3. Коефіцієнт фінансової залежності	1,93	2,86	4,91	0,93	2,05
4. Коефіцієнт співвідношення залучених і власних коштів	0,93	1,86	3,91	0,93	2,05
5. Коефіцієнт самофінансування	1,07	0,54	0,26	-0,53	-0,28
6. Коефіцієнт мобільності	7,31	15,92	0,94	8,60	-14,98
7. Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,98	0,99	-1,47	0,01	-2,46
8. Коефіцієнт фінансової напруги	0,48	0,65	0,80	0,17	0,15
9. Коефіцієнт майна виробничого призначення	0,80	0,66	0,88	-0,14	0,22
10. Коефіцієнт співвідношення між дебіторською та кредиторською заборгованістю	0,79	0,53	0,48	-0,26	-0,05
11. Коефіцієнт нагромадження амортизації	0,74	0,80	0,24	0,05	-0,56
12. Загальний коефіцієнт покриття	2,35	1,58	0,62	-0,77	-0,96

Таблиця 2.10 відображає динаміку 12 ключових фінансових коефіцієнтів ТОВ «ТАС НЕЙЛ» за 2021–2023 роки. Аналіз показників дозволяє оцінити ефективність управління фінансовими ресурсами, структуру капіталу, ліквідність і загальну фінансову стійкість підприємства. Динаміка значень свідчить про істотні зміни в діяльності підприємства, що потребують глибокого аналізу.

Коефіцієнт ефективності використання фінансових ресурсів у 2021 році становив 0,04, що вказує на низьку ефективність використання фінансових ресурсів. У 2022 році значення зросло до 0,10, що свідчить про покращення. Однак у 2023 році коефіцієнт став негативним (-0,05), вказуючи на збитковість діяльності підприємства. Така динаміка свідчить про нестабільність у фінансовому управлінні, що негативно позначається на загальній стійкості підприємства.

Значення коефіцієнта автономії знизилася з 0,52 у 2021 році до 0,20 у 2023 році, що демонструє зменшення частки власного капіталу в загальному обсязі активів. Зниження коефіцієнта автономії вказує на зростання залежності підприємства від зовнішнього фінансування, що підвищує фінансові ризики.

Коефіцієнт фінансової залежності у 2021 році становив 1,93, а в 2023 році зріс до 4,91. Це свідчить про те, що частка зовнішнього фінансування зростає, зростає і залежність від нього. Така динаміка прямо протилежна коефіцієнту автономії і підтверджує посилення фінансової залежності.

Коефіцієнт співвідношення залучених і власних коштів зріс із 0,93 у 2021 році до 3,91 у 2023 році. Показник демонструє, наскільки залучені кошти перевищують власні. Його зростання свідчить про збільшення ризику для інвесторів і кредиторів.

Коефіцієнт самофінансування суттєво знизився з 1,07 у 2021 році до 0,26 у 2023 році. Це означає, що підприємство стає менш здатним забезпечувати свою діяльність за рахунок власного капіталу, що вказує на значне погіршення фінансової стабільності.

Коефіцієнт мобільності показав різке зростання у 2022 році до 15,92, а потім таке ж різке падіння до 0,94 у 2023 році, що свідчить про нестабільну структуру активів. Така варіативність може бути наслідком зміни в політиці управління обіговими коштами або активами.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу зріс у 2022 році до 0,99 але у 2023 році знизився і склав (-1,47) його зниження становило (-246). Це свідчить про відносно стабільну здатність підприємства забезпечувати фінансування обігових коштів за рахунок власного капіталу.

Коефіцієнт фінансової напруги продемонстрував зростання з 0,48 у 2021 році до 0,80 у 2023 році показує збільшення ризику втрати платоспроможності. Це підвищує фінансові ризики та ускладнює здатність підприємства реагувати на короткострокові фінансові потреби.

Коефіцієнт майна виробничого призначення показав зростання з 0,66 у 2022 році до 0,88 у 2023 році після падіння у попередньому році. Це свідчить про збільшення частки виробничих активів, що може позитивно вплинути на майбутню продуктивність підприємства.

Динаміку показників фінансової стійкості представлено на рисунку 2.5.

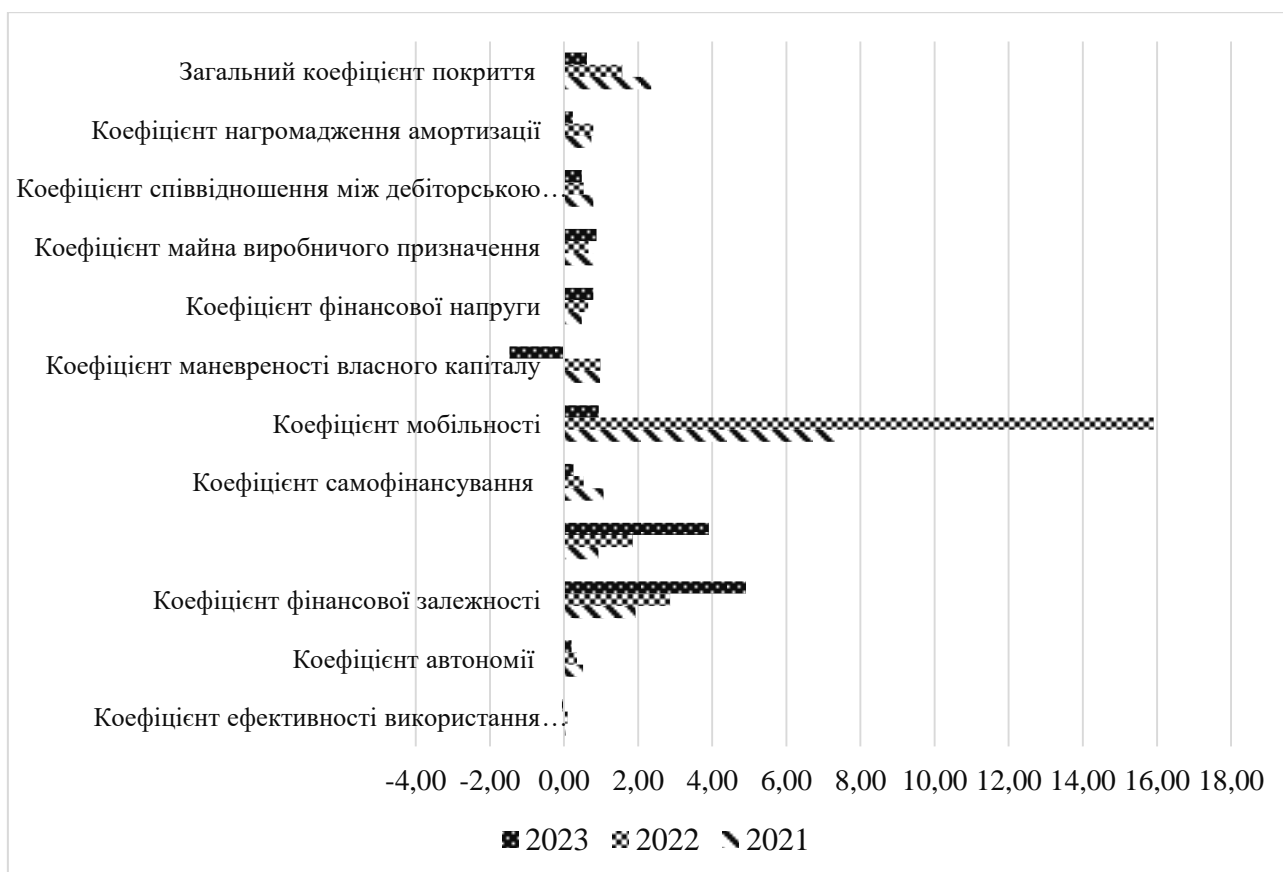

Рисунок 2.5 – Динаміка показників фінансової стійкості
ТОВ «ТАС НЕЙЛ» за 2021-2023 роки

Коефіцієнт співвідношення між дебіторською та кредиторською заборгованістю демонстрував зниження з 0,79 у 2021 році до 0,48 у 2023 році показує, що підприємство більше заборгувало кредиторам, ніж може отримати від боржників. Це є негативним сигналом, що вказує на погіршення платоспроможності.

Значення коефіцієнта нагромадження амортизації суттєво знизилася до 0,24 у 2023 році. Це свідчить про недостатній рівень накопичення амортизаційних коштів, що може ускладнити оновлення основних засобів у майбутньому.

Зниження загального коефіцієнта покриття з 2,35 у 2021 році до 0,62 у 2023 році вказує на втрату підприємством здатності покривати короткострокові зобов'язання за рахунок активів. Це свідчить про зниження рівня ліквідності.

Підприємство демонструє зниження фінансової стійкості та зростання ризиків. Основні проблеми пов'язані зі збільшенням боргового навантаження,

зниженням ліквідності та нестабільною ефективністю використання ресурсів. Виникає нагальна необхідність розробки системи заходів щодо покращення управління зобов'язаннями та запасами, які можуть допомогти стабілізувати ситуацію на підприємстві.

Висновки до другого розділу

Фінансовий стан ТОВ «ТАС НЕЙЛ» у 2023 році свідчить про низку як позитивних змін, так і суттєвих проблем, які потребують вирішення. Одним із ключових викликів для підприємства залишається швидке зростання зобов'язань, що не супроводжується відповідним збільшенням активів. Це призводить до нестачі власних обігових коштів, необхідних для фінансування поточних потреб і забезпечення запасів. Унаслідок цього у 2022–2023 роках спостерігалось переважання кризового типу фінансової стійкості, що створює значні ризики для стабільності підприємства.

Аналіз фінансових показників демонструє певну взаємозалежність. Наприклад, зниження коефіцієнта автономії супроводжується зростанням коефіцієнта фінансової залежності, що свідчить про заміну власного капіталу борговими джерелами фінансування. Погіршення ефективності управління фінансами у 2023 році також вплинуло на зниження здатності до самофінансування. Окрім того, спостерігається зростання фінансової напруги, що корелює з погіршенням ліквідності та зменшенням загального коефіцієнта покриття.

Серед сильних сторін підприємства можна виділити зниження довгострокових зобов'язань у 2023 році, що свідчить про зменшення боргового навантаження. Також зростання необоротних активів свідчить про розвиток і розширення матеріальної бази. Однак, зменшення власного капіталу у 2023

році є негативним сигналом, а перенаправлення значних коштів у необоротні активи може обмежувати операційну ліквідність.

Ділова активність підприємства у 2023 році демонструє змішані результати. З одного боку, скорочення строків обороту дебіторської та кредиторської заборгованості, а також зменшення виробничого циклу вказують на покращення управління оборотними активами. З іншого боку, зниження загальної оборотності капіталу, обертання мобільних коштів і фондівіддачі свідчать про проблеми з ефективністю використання ресурсів.

Для вирішення цих проблем підприємству необхідно розробити комплекс заходів, спрямованих на підвищення ділової активності та фінансової стійкості. Серед основних кроків слід виділити оптимізацію структури капіталу, посилення контролю за обігом мобільних коштів та інвестиції у вдосконалення виробничих процесів. Такі дії дозволять покращити ефективність використання активів і стабілізувати фінансовий стан у довгостроковій перспективі.

3 ЗАХОДИ ЩОДО ПОКРАЩЕННЯ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ НА ТОВ «ТАС НЕЙЛ»

3.1 Оптимізація виробничих запасів і підвищення оборотності дебіторської заборгованості

Ефективне управління запасами на ТОВ «ТАС НЕЙЛ» є одним із ключових інструментів скорочення тривалості операційного циклу. Це дозволяє зменшити поточні витрати на зберігання оборотних активів, вивільнити частину коштів із господарського обороту та спрямувати їх на інвестиції або в інші важливі сфери діяльності. Одним із головних завдань системи управління оборотними фондами є визначення оптимальної потреби в цих активах, щоб забезпечити безперебійну діяльність підприємства та зменшити можливі втрати.

Раціональне управління запасами, зокрема виробничими, включає визначення необхідного обсягу замовлення. Це забезпечує безперервний виробничий процес та запобігає втратам, пов'язаним із надлишковими запасами, включаючи витрати на їхнє зберігання, переміщення та страхування. Для оптимізації обсягів запасів використовують різні моделі, такі як розрахунок оптимальної партії замовлення або впровадження філософії своєчасного постачання Just-In-Time.

Метод Just-In-Time є логістичною концепцією, що базується на принципах «бережливого виробництва». Його мета полягає у скороченні всіх видів втрат, що виникають у процесі виробництва, зокрема, часу, ресурсів та матеріалів. Застосування цього методу передбачає залучення кожного співробітника до процесу оптимізації бізнесу та максимальну орієнтацію на задоволення потреб клієнтів. Це сприяє створенню ефективної системи управління, яка враховує всі важливі фактори, що впливають на функціонування підприємства.

Особливе місце в управлінні запасами займає нормування використання оборотних фондів. Встановлення чітких норм і нормативів дозволяє уникнути перевищення необхідного рівня запасів, мінімізувати витрати на їх утримання та забезпечити стабільність фінансового стану. Правильний розрахунок нормативів оборотних активів є запорукою успішної господарської діяльності.

Що стосується управління дебіторською заборгованістю, то це також є важливим аспектом фінансового менеджменту. Велика частка дебіторської заборгованості у структурі активів негативно впливає на ліквідність та фінансову стійкість підприємства, а також збільшує ризик збитків. Для прискорення обороту дебіторської заборгованості доцільно запроваджувати програми зі стимулювання своєчасної оплати, наприклад, надання знижок за розрахунок готівкою чи за швидку оплату після придбання товару. Такі заходи сприяють скороченню періоду інкасації дебіторської заборгованості та забезпечують надходження коштів, необхідних для покриття поточних витрат.

Оптимізація управління запасами та дебіторською заборгованістю сприяє зниженню витрат, підвищенню ліквідності та поліпшенню фінансової стійкості підприємства. Впровадження системи управління Just-In-Time дозволить ТОВ «ТАС НЕЙЛ» не лише ефективно функціонувати, але й забезпечувати стабільний розвиток у довгостроковій перспективі.

Мета впровадження системи управління Just-In-Time полягає у:

1. Зменшенні рівнів запасів:

– у структурі оборотних активів виробничі запаси складають значну частку – 75,61% у 2023 році. Це вказує на потребу та можливість їх оптимізації;

– надмірний рівень запасів призводить до збільшення витрат на їх зберігання, страхування та обслуговування;

– система Just-In-Time дозволить підприємству зменшити запаси до мінімально необхідного рівня, зменшивши обсяг оборотних активів і підвищивши їх оборотність.

2. Підвищенні оборотності дебіторської заборгованості:

– суттєве зростання дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги (16,49% у 2023 році проти 7,05% у 2022 році) свідчить про проблеми з ефективністю управління цим компонентом.

– використання автоматизованих рішень дозволить відстежувати прострочення платежів і стимулювати дострокову оплату через систему знижок.

3. Скорочення строку обороту дебіторської заборгованості забезпечать додаткові надходження коштів і покращать ліквідність підприємства.

Наведемо розрахунок запропонованого заходу:

1. Зменшення виробничих запасів на 15%:

Поточний рівень запасів ТОВ «ТАС НЕЙЛ» у 2023 році становив 77104,6 тис. грн.

Очікуване скорочення величини запасів складе:

$$77104,6 \cdot 0,15 = 11565,7 \text{ тис. грн}$$

Зменшення витрат на зберігання: 578,3 тис. грн: (5% від скорочення величини запасів).

2. Покращення оборотності дебіторської заборгованості:

Величина поточної дебіторської заборгованості за 2023 рік становила: 16818,2 тис. грн.

Очікуване скорочення строку обороту становить 20%, при цьому середній строк обороту скоротиться з 25,16 днів до 20,13 днів.

За рахунок скорочення терміну оборотності кредиторської заборгованості підприємство отримає додаткові надходження:

$$16818,2 \cdot (25,16 - 20,13) / 25,16 = 3\,334,5 \text{ тис. грн}$$

Впровадження системи Just-In-Time вимагатиме додаткових витрат:

- на навчання персоналу – розробка та проведення тренінгів для працівників підприємства;

- на модернізацію логістичної інфраструктури – впровадження нових систем управління запасами та координації постачальників;

- на інформаційні системи – розробка або впровадження програмного забезпечення для моніторингу запасів і координації поставок.

Загальні витрати на впровадження системи Just-In-Time оцінюються на рівні 2% від поточного рівня запасів.

$$\text{Витрати на JIT} = 77104,6 \cdot 0,02 = 1542,1 \text{ тис. грн}$$

Економія коштів від оптимізації величини запасів становитиме:

$$11565,7 + 578,3 = 12\,144 \text{ тис. грн}$$

Додаткові надходження від дебіторів складуть 3334,5 тис. грн.

Загальний економічний ефект становитиме:

$$12144 + 3334,5 - 1542,1 = 13936,4 \text{ тис. грн}$$

Реалізація заходу дозволить ТОВ «ТАС НЕЙЛ» оптимізувати структуру оборотних активів, скоротити витрати та підвищити ліквідність, що сприятиме покращенню фінансового стану та підвищенню ділової активності

підприємства. Що сприятиме зростанню прибутковості ТОВ «ТАС НЕЙЛ» у довгостроковій перспективі.

3.2 Оптимізація структури капіталу ТОВ «ТАС НЕЙЛ»

Формування оптимальної структури капіталу ТОВ «ТАС НЕЙЛ» є одним із найважливіших завдань фінансового управління, оскільки від цього залежить здатність компанії фінансувати необхідний обсяг затрат і досягати бажаного рівня доходів. Оптимальна структура капіталу забезпечує таке співвідношення між власними і позиковими коштами, яке дозволяє досягти найкращого балансу між рентабельністю власного капіталу та фінансовою стійкістю підприємства. Це, у свою чергу, сприяє максимізації ринкової вартості ТОВ «ТАС НЕЙЛ».

ТОВ «ТАС НЕЙЛ» потребує достатнього фінансування своєї діяльності. Вибір джерел фінансування завжди супроводжується витратами на сплату процентів за користування позиковими коштами. Загальна сума таких витрат називається вартістю капіталу. В оптимальній структурі капіталу передбачається фінансування оборотних коштів за рахунок довгострокових джерел, що дозволяє зменшити витрати на залучення фінансів і оптимізувати загальні витрати підприємства.

Аналіз передбачає оцінку таких показників, як коефіцієнти фінансової незалежності, заборгованості, співвідношення між довго- та короткостроковими зобов'язаннями, а також коефіцієнт фінансового важеля. Додатково аналізуються показники оборотності активів та рентабельності власного капіталу. Ці показники є основою для прийняття подальших управлінських рішень.

З урахуванням перелічених факторів управління структурою капіталу передбачає вирішення двох основних завдань. По-перше, це встановлення

оптимальних пропорцій між використанням власного і позикового капіталу. По-друге, це залучення додаткового внутрішнього чи зовнішнього капіталу у разі необхідності.

Наступний етап оптимізації структури капіталу здійснюється за критерієм максимізації фінансової рентабельності. Фінансова рентабельність відображає ефективність використання капіталу з точки зору прибутковості для власників. Для цього використовується механізм фінансового важеля, який дозволяє посилити вплив зміни прибутку на фінансову рентабельність. Цей механізм враховує різницю між економічною рентабельністю та середньою ставкою відсотка за кредитом. Якщо така різниця є позитивною, залучення позикових коштів є доцільним, проте надмірне використання кредитів може призвести до зростання ризиків і зниження загального ефекту.

Сутність фінансового важеля полягає в тому, щоб посилити вплив зміни прибутку на динаміку фінансової рентабельності, тобто у підвищенні еластичності фінансової рентабельності відносно прибутку.

$$\Phi P = \frac{(B_k - CPCS \cdot PK)(1 - n)}{BK} = \frac{(EP(PK + BK) - CPCS \cdot PK)(1 - n)}{BK}, \quad (3.1)$$

де ΦP – значення фінансової рентабельності;

EP – значення економічної рентабельності;

$CPCS$ – середня розрахункова ставка відсотку;

B_k – відсоткова ставка за кредит;

BK – величина власного капіталу;

PK – величина позикового капіталу;

N – нормативна ставка податку на прибуток.

Після перетворень одержуємо:

$$\Phi P = (1 - n)EP + (1 - n)(EP - CPCB) \frac{PK}{BK}. \quad (3.2)$$

Процес оптимізації структури капіталу (таблиця 3.1) ілюструється розрахунками, які демонструють зміну фінансової рентабельності за різних співвідношень власного і позикового капіталу. Для цього розраховуються відповідні коефіцієнти, що відображають вплив структури капіталу на доходність. Таким чином, підприємство може знайти оптимальний баланс між ризиками і доходами, що дозволить йому ефективно функціонувати в умовах ринкової економіки.

Таблиця 3.1 – Рентабельність ТОВ «ТАС НЕЙЛ» за різних варіантів структури капіталу

№	Показники	Варіанти						
		1	2	3	4	5	6	7
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Власний капітал, тис. грн	42852,4	47137,6	51851,4	57036,5	62740,2	69014,2	75915,6
2	Обсяг позикового капіталу, тис. грн	167645,1	163359,9	158646,1	153460,9	147757,3	141483,3	134581,8
3	Загальний обсяг капіталу (ряд.1+ ряд.2), тис. грн	210497,5	210497,5	210497,5	210497,5	210497,5	210497,5	210497,5

Продовження таблиці 3.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9
4	Коефіцієнт фінансового важеля	0,642	0,568	0,502	0,441	0,386	0,336	0,291
5	Економічна рентабельність активів, %	11,20	11,20	11,20	11,20	11,20	11,20	11,20
6	Мінімальна ставка процента за кредит, %	11	11	11	11	11	11	11
7	Мінімальна процентна ставка з урахуванням премії за кредитний ризик, %	12	12	12	12	12	12	12

8	Прогнозний прибуток без урахуванням процентів за кредит (ряд.3·ряд.5: 100), тис. грн	23575,7	23575,7	23575,7	23575,7	23575,7	23575,7	23575,7
9	Сума процентів за кредит (ряд.2·ряд.6: 100), тис. грн	18441,0	17969,6	17451,1	16880,7	16253,3	15563,2	14804,0
10	Прогнозний прибуток з урахування суми процентів за кредит (ряд.8– ряд.9)	5134,8	5606,1	6124,6	6695,0	7322,4	8012,6	8771,7
11	Ставка податку на прибуток	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18
12	Сума податку на прибуток (ряд.10·ряд. 11), тис. грн	924,3	1009,1	1102,4	1205,1	1318,0	1442,3	1578,9
13	Прогноз чистого прибутку (ряд.10– ряд.12), тис. грн	5185,6	4597,0	5022,2	5489,9	6004,4	6570,3	7192,8
14	Рентабельність капіталу (ряд.13:ряд.3·100), %	2,46	2,18	2,39	2,61	2,85	3,12	3,42
15	Приріст рентабельності капіталу, %	-	-0,28	0,20	0,22	0,24	0,27	0,30

Оптимізація структури капіталу є важливим завданням для будь-якого підприємства, оскільки вона дозволяє максимізувати фінансову рентабельність та мінімізувати вартість залучених ресурсів. Аналізуючи таблицю 3.1, яка містить розрахунки рентабельності ТОВ «ТАС НЕЙЛ» за різних варіантів співвідношення власного та позикового капіталу, можна зробити висновки про доцільність використання як власних так і позичкових ресурсів

Обсяг власного капіталу в різних варіантах варіюється від 42852,4 тис. грн у першому варіанті до 75915,6 тис. грн у сьомому. Водночас, обсяг позикового капіталу поступово зменшується від 167645,1 тис. грн до 134581,8

тис. грн. Загальний обсяг капіталу залишається незмінним і становить 210497,5 тис. грн. Це дозволяє оцінити вплив структури капіталу на ключові фінансові показники.

Коефіцієнт фінансового важеля поступово знижується з 0,642 у першому варіанті до 0,291 у сьомому. Цей показник свідчить про частку позикового капіталу в загальній структурі. Зменшення коефіцієнта фінансового важеля означає зниження ризиків, пов'язаних із фінансовим навантаженням на підприємство. Проте, зниження цього коефіцієнта також може впливати на рентабельність капіталу.

Прогнозований прибуток після сплати податків зростає від 5185,6 тис. грн у першому варіанті до 7192,8 тис. грн у сьомому. Відповідно, рентабельність капіталу збільшується з 2,46% до 3,42%. Приріст рентабельності капіталу також поступово зростає, демонструючи, що зниження частки позикового капіталу має позитивний вплив на фінансову ефективність підприємства.

Однак, варто зазначити, що приріст рентабельності капіталу у сьомому варіанті є найбільшим 0,30%, що свідчить про досягнення оптимального співвідношення власного та позикового капіталу.

Таким чином, для ТОВ «ТАС НЕЙЛ» оптимальним варіантом структури капіталу є сьомий варіант. Він забезпечує максимальний приріст чистої рентабельності власного капіталу при відносно невисокому фінансовому ризику. Подальше зниження частки позикових коштів недоцільне, оскільки воно не дає суттєвого приросту фінансової рентабельності.

Розрахунки також демонструють важливість ефекту фінансового важеля. Позитивний вплив цього ефекту полягає у зниженні податкових платежів завдяки використанню позикових коштів, що перевищує витрати на обслуговування боргу. Однак, надмірне зростання частки позикового капіталу може призвести до зниження загальної рентабельності через зростання витрат на обслуговування боргу та зростання ризиків.

Структура капіталу підприємства суттєво впливає на його вартість. Оптимізація структури капіталу за індикатором середньозваженої ціни капіталу

повинна враховувати вплив структури на результативні показники діяльності підприємства. Розглянемо процес оптимізації капіталу ТОВ «ТАС НЕЙЛ» за цим критерієм на прикладі таблиці 3.2.

Таблиця 3.2 – Розрахунок середньозваженої вартості капіталу ТОВ «ТАС НЕЙЛ» за різних варіантів структури

№	Показники	Варіанти						
		1	2	3	4	5	6	7
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Загальна величина капіталу, тис. грн.	210497,5	210497,5	210497,5	210497,5	210497,5	210497,5	210497,5
	- власний капітал, тис. грн.	20,36	22,39	24,63	27,10	29,81	32,79	36,06
	- позиковий капітал, тис. грн.	79,64	77,61	75,37	72,90	70,19	67,21	63,94
3	Норма дивіденду, %	10	10	10	10	10	10	10
4	Мінімальна процентна ставка з урахуванням премії за кредитний ризик, %	12	12	12	12	12	12	12
5	Ставка податку на прибуток	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18
6	Податковий коректор	0,82	0,82	0,82	0,82	0,82	0,82	0,82

Продовження таблиці 3.2

1	2	3	4	5	6	7	8	9
7	Ставка проценту за кредит з врахуванням податкового коректора (ряд.4·ряд.6), %	9,84	9,84	9,84	9,84	9,84	9,84	9,84
8	Ціна складових елементів капіталу, %							
	Власного капіталу ((ряд.2.1·ряд.3):100)	2,04	2,24	2,46	2,71	2,98	3,28	3,61

	Позикового капіталу ((ряд.2.2·ряд.7):100)	7,84	7,64	7,42	7,17	6,91	6,61	6,29
9	Середньозважена вартість капіталу (СВК) ((ряд.8.1·ряд.2.1)+ (ряд.8.2·ряд.2.2)):100	6,66	6,43	6,20	5,96	5,74	5,52	5,32

Аналіз структури капіталу підприємства є одним із найважливіших завдань фінансового менеджменту, оскільки, правильний вибір співвідношення між власними та позиковими коштами дозволяє знизити фінансові ризики, зменшити витрати на залучення капіталу та підвищити ринкову вартість підприємства. У таблиці 3.2 наведено розрахунок середньозваженої вартості капіталу ТОВ «ТАС НЕЙЛ» за різних варіантів його структури, що дозволяє оцінити її вплив на фінансову ефективність діяльності підприємства.

Загальний обсяг капіталу підприємства у всіх розглянутих варіантах залишається незмінним і становить 210497,5 тис. грн. Проте, структура капіталу суттєво змінюється. Частка власного капіталу зростає від 20,36% у першому варіанті до 36,06% у сьомому, тоді як частка позикового капіталу відповідно знижується з 79,64% до 63,94%.

Вартість складових елементів капіталу залежить від частки кожного з них у загальній структурі. Ціна власного капіталу розраховується як добуток його частки на норму дивіденду, яка в усіх варіантах становить 10%. Зі збільшенням частки власного капіталу його вартість зростає від 2,04% у першому варіанті до 3,61% у сьомому. Позиковий капітал оцінюється з урахуванням мінімальної процентної ставки (12%) та податкового коректора (0,82), що враховує податкові вигоди від сплати відсотків. Ціна позикового капіталу знижується зі 7,84% у першому варіанті до 6,29% у сьомому, що відображає зменшення його частки в загальній структурі.

Середньозважена вартість капіталу є інтегральним показником, який враховує вартість кожного джерела капіталу та їх частки в загальному обсязі.

Як видно з таблиці 3.2, СВК знижується зі 6,66% у першому варіанті до 5,32% у сьомому. Мінімального значення СВК досягається у сьомому варіанті, де структура капіталу є найбільш збалансованою. Зменшення СВК свідчить про зниження загальної вартості фінансування підприємства, що позитивно впливає на його ринкову вартість.

Вибір оптимальної структури капіталу для ТОВ «ТАС НЕЙЛ» має враховувати не лише мінімізацію СВК, але й фінансові ризики. У варіанті VII спостерігається найнижча СВК, що знижує витрати підприємства на фінансування. Проте, варто зазначити, що надмірна частка власного капіталу може зменшити ефект фінансового важеля, який дозволяє підприємству знижувати податкові платежі завдяки використанню позикових коштів.

Таким чином, для оптимізації структури капіталу ТОВ «ТАС НЕЙЛ» доцільно обрати підхід, який балансує між мінімізацією вартості капіталу і контролем фінансових ризиків. Найкращим варіантом, виходячи з представлених даних, є сьомий варіант структури капіталу, що забезпечує найнижчу середньозважену вартість капіталу 5,32% при помірному рівні ризику. Це дозволяє підприємству максимізувати ринкову вартість, знижуючи витрати на фінансування, та зберігати фінансову стійкість у довгостроковій перспективі.

3.3 Встановлення оптимального співвідношення між дебіторською та кредиторською заборгованістю

Одним із найважливіших моментів в управлінні оборотним капіталом є визначення раціонального співвідношення між дебіторською та кредиторською заборгованістю. При цьому доцільно проводити оцінку не тільки своїх власних умов кредитування покупців, але і умов отримання кредитів із боку

постачальників сировини і матеріалів, із точки зору зменшення витрат або збільшення додаткового прибутку, який зможе отримати підприємство у випадку використання гнучкої системи знижок.

Запровадження системи моніторингу та управління дебіторською та кредиторською заборгованістю передбачає:

- встановлення оптимального співвідношення дебіторської до кредиторської заборгованості – рекомендовано 1:1;
- удосконалення умов розрахунків із контрагентами (зокрема, скорочення термінів погашення дебіторської заборгованості);
- упровадження інструментів стимулювання оплати дебіторами (дисконтів за швидку оплату);
- регулювання строків кредиторської заборгованості без шкоди для фінансового стану.

Аналіз заборгованостей (таблиця 3.3) показує, що у 2022 році кредиторська заборгованість зросла в 5,44 рази, тоді, як дебіторська – в 3,65 рази. У 2023 році обидва показники суттєво зменшилися, але темп скорочення кредиторської заборгованості склав (-44,91%) був нижчим за темп скорочення дебіторської (-50,2%).

Таблиця 3.3 – Аналіз динаміки дебіторської та кредиторської заборгованостей

Розрахунки з кредиторами	2021	2022	2023	Темпи зростання	
				2022/2021	2023/2022
1. Дебіторська заборгованість:	12743,1	46581	23197,8	365,54	49,80
2. Кредиторська заборгованість, тис. грн	16113,1	87677,3	48291,3	544,14	55,08
Співвідношення між дебіторською та кредиторською заборгованостями	0,79	0,53	0,48	0,67	0,90

Через наведений дисбаланс підприємство стикається із ризиками ліквідності, є затримка обігових коштів через повільне погашення дебіторської заборгованості.

Система вдосконалення управління заборгованостями допоможе:

- забезпечити достатність оборотних коштів;
- скоротити фінансові витрати (штрафи, пені);
- поліпшити кредитний рейтинг підприємства.

Визначення оптимального співвідношення дебіторської до кредиторської заборгованості. Для ТОВ «ТАС НЕЙЛ» становить 1:1, тобто величина дебіторської заборгованості має дорівнювати величині кредиторській.

На основі даних таблиці 3.3 дебіторська заборгованість за 2023 рік становить 23197,8 тис. грн, а кредиторська заборгованість 48291,3 тис. грн. їх фактичне співвідношення становить:

$$\begin{aligned} \text{Співвідн.} &= \text{Дебіторська заборгованість} / \text{Кредиторська заборгованість} = \\ &= 23197,8 / 48291,3 \approx 0,48 \end{aligned}$$

Отже, дебіторська заборгованість покриває лише 48% кредиторської, що вказує на низький рівень ліквідності.

Для досягнення співвідношення 1:1 при поточному рівні дебіторської заборгованості (23197,8 тис. грн.) необхідно зменшити величину кредиторської заборгованості:

$$\text{Цільова кредиторська заборгованість} = 23197,8 \text{ тис. грн}$$

Визначимо обсяг скорочення кредиторської заборгованості:

$$\text{Обсяг скорочення} = 48291,3 - 23197,8 = 25093,5 \text{ тис. грн}$$

Скорочення можна досягти за рахунок:

- погашення боргів за рахунок акумуляції коштів.
- проведення переговорів з кредиторами щодо реструктуризації боргів.
- оптимізації закупівельної політики (зменшення обсягу авансів постачальникам).

Для покращення співвідношення також важливо скоротити дебіторську заборгованість за рахунок:

- запровадження системи знижок за ранню оплату (наприклад, 2–5%);
- встановлення жорстких строків погашення (30–60 днів);
- використання факторингу для швидкого отримання коштів.

Цільове скорочення дебіторської заборгованості заплановано на рівні 20%:

Планова дебіторська заборгованість = $23197,8 \cdot (1 - 0,20) = 18558,2$ тис. грн

Скорочення дебіторської та кредиторської заборгованості дозволить вивільнити кошти, які можна використовувати для інвестування або покриття операційних витрат.

Економія за рахунок зниження дебіторської заборгованості:

Економія = Сума скорочення дебіторської заборгованості · Середня ставка банківського кредиту

Економія = $(23197,8 - 18558,2) \cdot 0,20 = 927,92$ тис. грн

Зменшення штрафів і пені за кредиторську заборгованість, за умови, що штраф становить 1% від простроченої суми:

Економія = $25093,5 \cdot 0,01 = 250,94$ тис. грн

Загальний економічний ефект становитиме:

$927,92 + 250,94 = 1178,86$ тис. грн

Досягнення співвідношення дебіторської до кредиторської заборгованості на рівні 1:1, дозволить покращити рівень ділової активності та платоспроможності. Вивільнення оборотних коштів у сумі понад 1 млн грн, які можна направити на розвиток бізнесу. Даний захід забезпечить стабільність роботи підприємства та зменшать ризик фінансових втрат.

Таблиця 3.4 – Рекомендовані заходи щодо покращення ділової активності ТОВ «ТАС НЕЙЛ»

№ з/п	Назва заходу	Зміст заходу	Очікуваний результат
1	Оптимізація	Впровадження системи	Економія коштів від оптимізації

	виробничих запасів і підвищення оборотності дебіторської заборгованості	своєчасного постачання і Just-In-Time	величини запасів 12144 тис. грн Додаткові надходження від дебіторів складуть 3334,5 тис. грн. Загальний економічний ефект заходу 13936,4 тис. грн
2	Оптимізація структури капіталу підприємства	Визначення оптимального співвідношення між величиною власного та залученого капіталу на основі їх середньозваженої вартості	Оптимізація структури капіталу величини власних і залучених засобів. Приріст рентабельності капіталу 0,30%. Зниження середньозваженої вартості капіталу на 1,34%
3	Встановлення оптимального співвідношення між дебіторською та кредиторською заборгованістю	Запровадження системи моніторингу та управління дебіторською і кредиторською заборгованістю	Економія за рахунок зниження дебіторської заборгованості 927,92 тис. грн Зменшення штрафів і пені за кредиторську заборгованість 250,94 тис. грн Загальний економічний ефект заходу 1178,86 тис. грн

Висновки до третього розділу

Оптимізація ключових аспектів діяльності підприємства, таких як виробничі запаси, структура капіталу та управління дебіторською і кредиторською заборгованістю, є важливим кроком для підвищення його ділової ефективності та досягнення фінансової стійкості. Для ТОВ «ТАС НЕЙЛ» розрахунки підтверджують доцільність і значний економічний ефект від впровадження відповідних заходів.

Зокрема, впровадження системи Just-In-Time (JIT) дозволить суттєво зменшити витрати на зберігання запасів, підвищити оборотність дебіторської заборгованості та отримати загальний економічний ефект у розмірі 13936,4 тис. грн. Це свідчить про ефективність цієї системи у покращенні фінансових показників підприємства, зокрема шляхом зниження витрат та прискорення обіговості коштів.

Визначення оптимальної структури капіталу також має важливе значення для фінансової стійкості та рентабельності підприємства. Проведені розрахунки показали, що найкращим варіантом для ТОВ «ТАС НЕЙЛ» є структура капіталу, запропонована у сьомому варіанті. Ця структура забезпечує найнижчу середньозважену вартість капіталу, яка зменшується на 1,34%, та приріст рентабельності власного капіталу на 0,30%. Таке співвідношення власного та позикового капіталу дозволяє досягти максимального приросту чистої рентабельності при відносно невисокому фінансовому ризику. Подальше зниження частки позикових коштів є недоцільним, оскільки воно не забезпечує суттєвого зростання фінансової рентабельності.

Окрім цього, запровадження системи моніторингу та управління дебіторською і кредиторською заборгованістю дозволить знизити дебіторську заборгованість, зменшити штрафи та пеню за кредиторську заборгованість, що в результаті забезпечить загальний економічний ефект у розмірі 1178,86 тис. грн. Ці заходи сприяють зменшенню фінансових витрат і покращенню грошових потоків підприємства.

Таким чином, оптимізація виробничих запасів, структури капіталу та заборгованостей дозволяє підприємству досягти балансу між ефективністю використання фінансових ресурсів і мінімізацією фінансових ризиків. Для ТОВ «ТАС НЕЙЛ» найкращий результат досягається за умов раціонального співвідношення власного та позикового капіталу, що забезпечує мінімізацію середньозваженої вартості капіталу та максимізацію рентабельності. Водночас впровадження сучасних методів управління, таких як JIT, є важливим інструментом для підвищення загальної ефективності діяльності підприємства.

ВИСНОВКИ

Ділова активність є ключовим показником ефективності функціонування підприємства, що характеризує його здатність досягати фінансової стійкості, ринкової стабільності та високої конкурентоспроможності. Це багатогранне поняття охоплює як внутрішні, так і зовнішні аспекти діяльності. Внутрішній аспект включає ефективність використання ресурсів та інтенсивність операційної діяльності, тоді як зовнішній – зосереджений на ринкових можливостях, конкурентних перевагах і економічному зростанні.

Ділову активність можна умовно розділити на три рівні:

Високий рівень – характеризується стабільними позитивними результатами, ефективним управлінням ресурсами та постійним моніторингом ключових показників.

Середній рівень – супроводжується нестійкою динамікою, інертністю в ухваленні управлінських рішень та періодичними труднощами у фінансовій діяльності.

Низький рівень – свідчить про кризовий стан, зниження ключових показників і потребу у впровадженні антикризових заходів.

На рівень ділової активності впливають численні зовнішні та внутрішні фактори. До зовнішніх належать:

– макроекономічні умови, такі як політична стабільність, державне регулювання, процентні ставки;

– ринкова інфраструктура, включаючи конкуренцію та попит.

Серед внутрішніх факторів виділяють якість управління, структуру фінансових ресурсів, рівень ліквідності та конкурентоспроможність продукції. Важливу роль у забезпеченні високої ділової активності відіграють професіоналізм управлінського персоналу та стратегічні рішення, спрямовані на оптимізацію використання ресурсів.

Ефективне управління діловою активністю потребує системного підходу, що включає такі етапи:

1. Аналіз ресурсів та політики управління. Оцінюються матеріальні, трудові та фінансові ресурси, а також результати діяльності підприємства.

2. Вибір інструментів управління. Використовуються методи, які дозволяють оцінювати та коригувати діяльність підприємства.

3. Планування та прогнозування. Розробка прогнозних моделей, що враховують тенденції ринку та минулий досвід.

4. Оцінка ефективності. Аналізуються розбіжності між запланованими та фактичними результатами, коригуються стратегії.

Основні завдання управління діловою активністю:

- забезпечення достовірності інформації для прийняття рішень;
- підвищення ефективності поточних і стратегічних планів;
- оперативна передача змін у планах до виконавців;
- посилення контролю за виконанням запланованих заходів.

Об'єктом дослідження даної дипломної роботи виступає ТОВ «ТАС НЕЙЛ», основні показники діяльності компанії демонструють різноспрямовану тенденцію за 2021–2023 роки і вказують на певні проблеми.

Загальний дохід підприємства у 2022 році зріс на 42,64% у порівнянні з 2021 роком, досягнувши 339,5 млн грн. У 2023 році цей показник залишився майже незмінним (338,9 млн грн).

Фонд заробітної плати протягом трьох років збільшився, що позитивно вплинуло на середньорічну зарплату працівників, яка в 2023 році досягла 153,8 тис. грн.

Загальна вартість активів у 2023 році становила 210,5 млн грн, що на 42,71% більше, ніж у 2022 році. Зростання було обумовлено збільшенням необоротних активів (основні засоби). Їх питома вага у структурі активів зросла з 5,91% до 51,56%.

Оборотні активи, навпаки, скоротилися, що зумовлено зменшенням запасів та грошових коштів.

Поточні зобов'язання у 2023 році зросли на 18,92% у структурі пасивів, досягнувши 164,9 млн грн. Це свідчить про орієнтацію підприємства на залучення короткострокових ресурсів.

Довгострокові зобов'язання, навпаки, скоротилися, що зменшило боргові ризики. Коефіцієнт оборотності капіталу знизився з 2,92 у 2021 році до 1,58 у 2023 році, що свідчить про уповільнення використання ресурсів.

Витратомісткість продукції у 2023 році зросла до 1,03 грн на 1 грн доходу, що вказує на погіршення ефективності використання ресурсів.

В третьому розділі роботи наведено рекомендації щодо підвищення ділової активності.

З метою ефективного використання ресурсів підприємство планує впровадження системи управління запасами Just-In-Time, яка забезпечує своєчасну доставку матеріалів. Це дозволить значно скоротити витрати, пов'язані зі зберіганням, що дасть економію в розмірі 12144 тис. грн.

Крім того, активізація роботи з дебіторами сприятиме прискоренню повернення коштів, що забезпечить додаткові надходження на суму 3334,5 тис. грн.

Сукупний економічний ефект реалізації цього заходу становить 13936,4 тис. грн.

Для підвищення ефективності фінансового управління заплановано аналіз і визначення оптимального балансу між власним і позиковим капіталом. Орієнтиром у цьому процесі стане середньозважена вартість капіталу, яка дозволяє оцінити реальну вартість фінансування.

Очікувані результати включають:

- оптимізацію співвідношення власних і залучених ресурсів;
- приріст рентабельності капіталу на 0,30%;
- зниження середньозваженої вартості капіталу на 1,34%.

Для забезпечення фінансової стійкості планується впровадження системи моніторингу та управління заборгованістю. Завдяки цьому підприємство зможе ефективніше контролювати взаємовідносини із контрагентами, зменшуючи ризики.

Очікуваний економічний ефект від зниження дебіторської заборгованості становитиме 927,92 тис. грн. Додатково передбачається скорочення витрат на сплату штрафів і пені за кредиторськими зобов'язаннями, що дасть змогу заощадити 250,94 тис. грн.

Загальний економічний ефект цього заходу становить 1178,86 тис. грн.

Управління дебіторською заборгованістю є важливим аспектом фінансової діяльності підприємства, адже її динаміка та якість значною мірою впливають на загальний фінансовий стан компанії. Ефективність цього процесу залежить від здатності підприємства адаптуватися до змін ринку, оптимізувати

використання ресурсів та забезпечувати конкурентоспроможність. Для ТОВ «ТАС НЕЙЛ» важливо продовжувати працювати над зменшенням витрат, підвищенням продуктивності та вдосконаленням фінансового менеджменту, щоб забезпечити стійкий розвиток у довгостроковій перспективі.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

1. Антипенко Є. Ю., Ногіна С. М., Піддубна Ю. С. Аналіз теоретичних аспектів ділової активності підприємства та існуючих підходів до її оцінювання. Сталій розвиток економіки. 2013. № 3. С. 76–80.
2. Білик М. Д., Павловська О. В., Притуляк Н. М., Невмержицька Н. Ю. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2005. 592 с.
3. Бурий С. А., Мукомела-Михалець В. О. Управління діловою активністю машинобудівних підприємств: монографія. Хмельницький: ХНУ, 2014. 183 с.

4. Гаркуша Н. М. Ділова активність підприємства: сутність та методика аналізу: монографія. Харків: Харк. держ. ун-т харч. та торг., 2016. 182 с.
5. Гриньова В. М. Фінанси підприємства: навч. посіб. Київ: Знання-Прес, 2004. 424 с.
6. Дікань Л. В., Вороніна О. О. Фінансовий результат підприємств: теоретичні узагальнення та прикладний аналіз: монографія. Харків: СПД ФО Лібуркіна Л. М., 2008. 192 с.
7. Єпіфанова І. Ю., Джеджула В. В. Фінансовий аналіз та звітність: практикум. Вінниця: ВНТУ, 2017. 143 с.
8. Жук Н. Т. Діагностика ділової активності в інформаційній системі управління підприємством. Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні: матеріали IV міжнар. наук.-практ. конф., 10–11 травня 2016 р. Тернопіль, 2016. С. 333–335.
9. Жукевич С. М., Бурденюк Т. Г. Аналітична складова в управлінні діловою активністю підприємства. Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія: матеріали міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. Тернопіль, 2017. С. 228–231.
10. Захарченко І. С. Визначення факторів впливу на економічну активність підприємства. Збірник наукових праць КНУ. 2012. № 33 (70). С. 173.
11. Заїкіна О. О. Роль показників ділової активності в оцінці управління підприємством. Харчова промисловість. 2008. № 7. С. 144–148.
12. Куриленко Т. П. Теоретичні аспекти визначення ділової активності. URL: www.nbuuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nvamu/Ekon/2009_6/6.pdf (дата звернення: 15.12.2024).
13. Кухарева О. О., Корнеєв М. В. Методика інтегральної оцінки рівня ділової активності промислового підприємства. Економічний простір. 2008. № 16. С. 114–122.

14. Кащена Н. Б., Горошанська Т. В., Польова Т. В. Ділова активність підприємства: сутність та методика аналізу : монографія. – Харків : Видавництво Іванченка І. С., 2016. – 196 с.
15. Лучко М. Р., Жукевич С. М., Фаріон А. І. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 450 с.
16. Мартусенко І.В., Дончак Л.Г. Ділова активність: теоретичні аспекти та особливості формування Економіка і суспільство, 2018. Вип. 5. С. 501–505.
17. Мешкова Н. Л. Оцінка ділової активності підприємства на макрорівні. Глобальні та національні проблеми економіки. 2015. Вип. 5. С. 508–511.
18. Мец В. О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства: навч. посіб. Київ: Вища школа, 2003. 217 с.
19. Мних Є. В. Економічний аналіз діяльності підприємства: підручник. Київ: КНТЕУ, 2008. 513 с.
20. Поддєрьогін А. М., Білик М. Д., Буряк Л. Д. Фінанси підприємств. Київ: КНЕУ, 2006. 552 с.
21. Подольська В. О., Яріш О. В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Київ: Центр навч. літератури, 2007. 488 с.
22. Польова Т. В. Ділова активність як комплексна економічна категорія та теоретичні аспекти її аналізу. Перспективи розвитку обліку, контролю та аналізу у контексті євроінтеграції: матеріали IV міжнар. наук.-практ. конф., м. Одеса, 26.05.2016 р. Херсон, 2016. С. 403–406.
23. Прядко Б. І. Теоретико-прикладні аспекти аналізу ділової активності підприємства. Сучасний стан і перспективи вдосконалення практичної підготовки студентів обліково-фінансового профілю. Вип. 7. Полтава: ПДАА, 2019. 132 с.
24. Руденко Є. М. Застосування «золотого правила економіки» для оцінки ділової активності сільськогосподарських підприємств. Агросвіт. 2014. № 16. С. 42–49.

25. Сіліна І. В., Куліковський М. С. Підходи до управління діловою активністю у комерції в умовах ринкової конкуренції. Вплив цифрової освіти на розвиток людського капіталу: матеріали міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. 2019. С. 23–26.

26. Тарасюк Г. М., Протасова Л. В. Оцінка розвитку підприємства: теоретико-методичні та евристичні аспекти. Наукові праці НУХТ. Київ: НУХТ, 2016. № 3. Т. 22. С. 132–139.

27. Тимчишин-Чемерис Ю. В., Гвоздь С. І. Поняття ділової активності підприємства та напрями її підвищення. Наука онлайн. 2015. № 14. С. 161–170.

28. Тихонова І. М. Ділова активність підприємства: складові та чинники впливу. Аграрний вісник Причорномор'я. 2010. № 53. С. 53.

29. Ткачук Г. Ю. Оцінка ділової активності підприємства. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2015. Вип. 13. Ч. 4. С. 88–90.

30. Томчук О. Ф. Аналітичне забезпечення управління діловою активністю підприємства. Глобальні та національні проблеми економіки. 2016. Вип. 10. С. 991–995.

31. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2003. 554 с.

32. Хомякова О. В. Управління економічною активністю підприємств: методичні підходи // Економічний аналіз. – 2017. – № 3. – С. 55–62.

33. Чернега О. В. Ділова активність підприємств: проблеми та перспективи розвитку // Економічна стратегія. – 2018. – № 7. – С. 123–128.

34. Щербань О. Д. Стратегічні орієнтири управління ліквідністю та діловою активністю підприємства. Економічний аналіз: зб. наук. праць Тернопільського національного економічного університету. Тернопіль, 2016. Т. 23. № 2. С. 206–212.

35. Ясіновська І. Ф., Іщенко В. А. Ділова активність підприємства та шляхи її підвищення. Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави. Харків, 2019. С. 206–209

			Дата (рік, місяць, число)	1
Підприємство	ТОВ «ТАС НЕЙЛ»	за ЄДРПОУ		
Територія	Хмельницька область	за КАТОТТГІ		
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з обмеженою відповідальністю	за КОПФГ		
Вид економічної діяльності	виробництво	за КВЕД		
Середня кількість працівників	2200			
Адреса, телефон	29000, Україна, м. Хмельницький, Хмельницька область вул. Гетьмана Мазепи, 64			
Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)				
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):				
за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку				
за міжнародними стандартами фінансової звітності				
Баланс (Звіт про фінансовий стан)				
на 1 січня 2024 року				
			Форма N 1	Код за ДКУД 18010 01

Актив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного року, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Необоротні активи Нематеріальні активи	1000	0.30	0.30
первісна вартість	1001	481.50	481.50
накопичена амортизація	1002	481.20	481.20
Незавершені капітальні інвестиції	1005	1 051.50	140.10
Основні засоби:	1010	7 666.20	108 387.10
первісна вартість	1011	37 033.70	141 436.40
знос	1012	29 367.50	33 049.30
Довгострокові біологічні активи	1020	0.00	
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	0.00	
Інші необоротні активи	1090	0.00	
Усього за розділом I	1095	8 718.00	108 527.50
II. Оборотні активи Запаси:	1100	89 172.40	77 104.60
у тому числі готова продукція	1103	33 104.90	28 815.90
Поточні біологічні активи	1110	0.00	
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	9 781.00	16 818.20
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	2 654.40	995.20
у тому числі з податку на прибуток	1136	0.00	844.70
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	34 145.60	5 384.40
Поточні фінансові інвестиції	1160	0.00	
Г роші та їх еквіваленти	1165	2 872.40	1 451.50

Витрати майбутніх періодів	1170	77.10	86.90
Інші оборотні активи	1190	77.80	129.20
Усього за розділом II	1195	138 780.70	101 970.00
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0.00	
Баланс	1300	147 498.70	210 497.50

Пасив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітнього року, тис. грн	На кінець звітнього періоду, тис. грн
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	8 127.10	8 127.10
Додатковий капітал	1410	33 123.20	33 956.60
Резервний капітал	1415	433.80	433.80
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	9 859.90	334.90
Неоплачений капітал	1425	0.00	
Усього за розділом I	1495	51 544.00	42 852.40
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	8 277.40	2 697.90
Короткострокові кредити банків	1600	0.00	56 655.90
III. Поточні зобов'язання Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	0.00	60 000.00
товари, роботи, послуги	1615	57 747.40	43 757.20
розрахунками з бюджетом	1620	437.90	306.00
у тому числі з податку на прибуток	1621	170.50	
розрахунками зі страхування	1625	235.50	272.10
розрахунками з оплати праці	1630	979.20	988.40
Доходи майбутніх періодів	1665	0.00	
Інші поточні зобов'язання	1690	28 277.30	2 967.60
Усього за розділом III	1695	87 677.30	164 947.20
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0.00	
Баланс	1900	147 498.70	210 497.50

Керівник:

Головний бухгалтер:

1 січня 2024

Дата (рік, місяць, число)

КОДИ

01

Підприємство ТОВ «ТАС НЕЙЛ»
(найменування)

за ЄДРПОУ

Звіт про фінансові результати за 2023 рік

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	331 924.50	331 967.20
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	270 686.30	247 119.80
Інші операційні доходи	2120	4 827.90	7 544.80
Інші операційні витрати	2180	60 880.50	65 865.90
Інші доходи	2240	2 140.30	0.00
Інші витрати	2270	16 563.70	14 664.80
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	338 892.70	339 512.00
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	348 130.50	327 650.50
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	-9 237.80	11 861.50
Податок на прибуток	2300	0.00	2 088.30
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	-9 237.80	9 773.20

Керівник:

Головний бухгалтер:

Додаток Б

	Додаток 1
	до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку
	1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

			КОДИ
Дата (рік, місяць, число)			1
Підприємство	ТОВ «ТАС НЕЙЛ»	за ЄДРПОУ	
Територія	Хмельницька область	за КАТОТТГІ	
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з обмеженою відповідальністю	за КОПФГ	
Вид економічної діяльності	виробництво	за КВЕД	
Середня кількість працівників	220		
Адреса, телефон	29000, Україна, м. Хмельницький, Хмельницька область вул. Гетьмана Мазепи, 64		
Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)			
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):			
за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку			
за міжнародними стандартами фінансової звітності			
Баланс (Звіт про фінансовий стан)			
на 1 січня 2022 року			
Форма N 1			Код за ДКУД 18010 01

Актив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного року, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Необоротні активи Нематеріальні активи	1000	3.10	0.90
первісна вартість	1001	511.30	511.30
накопичена амортизація	1002	508.20	510.40
Незавершені капітальні інвестиції	1005	948.50	87.20
Основні засоби:	1010	11 532.20	9 626.70
первісна вартість	1011	35 901.50	36 839.50
знос	1012	24 369.30	27 212.80
Довгострокові біологічні активи	1020	0.00	
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	0.00	
Інші необоротні активи	1090	0.00	
Усього за розділом I	1095	12 483.80	9 714.80
II. Оборотні активи Запаси:	1100	40 515.90	55 133.70
у тому числі готова продукція	1103	16 028.00	16 186.70
Поточні біологічні активи	1110	0.00	
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	8 184.30	9 490.80
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	46.20	1 429.60
у тому числі з податку на прибуток	1136	29.60	
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	4 097.10	1 822.70

Поточні фінансові інвестиції	1160	0.00	
Г роші та їх еквіваленти	1165	825.30	3 052.20
Витрати майбутніх періодів	1170	59.60	40.70
Інші оборотні активи	1190	56.80	83.30
Усього за розділом II	1195	53 785.20	71 053.00
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0.00	
Баланс	1300	66 269.00	80 767.80

Пасив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного року, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	6 176.60	6 176.60
Додатковий капітал	1410	756.50	645.50
Резервний капітал	1415	433.80	433.80
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	31 730.60	34 509.00
Неоплачений капітал	1425	0.00	
Усього за розділом I	1495	39 097.50	41 764.90
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	9 149.60	8 797.60
Короткострокові кредити банків	1600	2 058.00	10 700.00
III. Поточні зобов'язання Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	11 490.00	3 392.20
товари, роботи, послуги	1615	2 499.70	13 327.70
розрахунками з бюджетом	1620	572.60	292.40
у тому числі з податку на прибуток	1621	0.00	81.10
розрахунками зі страхування	1625	143.20	234.10
розрахунками з оплати праці	1630	524.20	844.70
Доходи майбутніх періодів	1665	0.00	
Інші поточні зобов'язання	1690	734.20	1 414.20
Усього за розділом III	1695	18 021.90	30 205.30
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0.00	
Баланс	1900	66 269.00	80 767.80

Керівник:

Головний бухгалтер:

1 січня 2022

Дата (рік, місяць, число)

КОДИ

01

Підприємство ТОВ «ТАС НЕЙ»
(найменування)

за ЄДРПОУ

Фінансова звітність малого підприємства за 2021 рік

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	235 778.20	151 132.90
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	201 610.90	119 559.70
Інші операційні доходи	2120	1 724.90	1 570.00
Інші операційні витрати	2180	32 255.00	27 448.30
Інші доходи	2240	106.30	300.10
Інші витрати	2270	717.00	3 047.90
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	237 609.40	153 003.00
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	234 582.90	150 055.90
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	3 026.50	2 947.10
Податок на прибуток	2300	359.00	476.30
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	2 667.50	2 470.80

Керівник:

Головний бухгалтер: